

آموزش تخصصی ۷

رشد

ماهنامه آموزشی، تحلیلی و اطلاع رسانی
برای دبیران، دانشجویان و کارشناسان آموزش و پرورش

دوره هجدهم • فروردین ۱۳۹۲ • شماره پی درپی ۱۰۵

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی

مدیر مسئول: محمد ناصری

سر دبیر: محمدرضا حشمتی

شورای برنامه ریزی و کارشناسی:

منصور ملک عباسی، علی اصغر جعفریان

فرحناز حدادی و لیلی محمدحسین

مدیر داخلی: فاطمه محمودیان

ویراستار: کبری محمودی

طراح گرافیک: ندا عظیمی

نشانی دفتر مجله: تهران، ایرانشهر شمالی،
پلاک ۲۶۶

صندوق پستی: ۱۶۵۹۵/۱۷۹

تلفن: ۸۸۴۹۰۲۳۲

نمابر: ۸۸۳۰۱۴۷۸

وبگاه: www.roshdmag.ir

پیام نگار: rahnamayi@roshdmag.ir

تلفن پیام گیر نشریات رشد: ۸۸۳۰۱۴۸۲

کد مدیر مسئول: ۱۰۲

کد سر دبیر: ۱۱۵

کد مشترکین: ۱۱۴

نشانی امور مشترکین:

تهران، صندوق پستی: ۱۶۵۹۵/۱۱۱

تلفن امور مشترکین: ۷۷۳۳۶۶۵۶

شمارگان: ۱۴۰۰۰ نسخه

چاپ: شرکت افست (سهامی عام)

- تفکر و پرورش تفکر / محمدرضا حشمتی ۲
- غنی سازی کشور با آموزش معلمان / افشین چمن آرا - دکتر نیره شاه محمدی ۳
- تفاهم با پذیرش تفاوت / لیلی محمدحسین ۶
- چهار راه ارتباط خود، خدا، خلق و خلقت / معصومه دیودار ۸
- سامانه ها و وبگاه های کاربردی / آرمان صوفیانی ۱۲
- تغذیه مناسب و گروه های غذایی / سپیده شهیدی ۱۴
- مزایای هوش میان فردی / احمد شاکر مهدی رضاییان ۱۶
- کجای راه هوشمند سازی مدارس هستیم؟ / سامانه آزاد ۱۸
- سیری در تولید محتوای آموزش الکترونیکی / سید باقر میرطالبی ۲۴
- رشته ای بست و رشته ای بگشود / فاطمه رضایی ۲۶
- مدیریت پولی در اقتصاد مقاومتی ۳۰
- آهنگری که روحش را وقف خدا کرده بود! ۳۱
- قضاوت / محمدرضا حشمتی ۳۲

قابل توجه نویسندگان و مترجمان محترم

طراح جلد: ندا عظیمی

– مقاله هایی که برای این مجله می فرستید، باید با اهداف و ساختار این مجله مرتبط باشد و قبلاً در جای دیگری چاپ نشده باشد.

– مقاله های ترجمه شده باید با متن اصلی هم خوانی داشته باشد و متن اصلی نیز همراه آن باشد. چنانچه مقاله را خلاصه می کنید، این موضوع را قید بفرمایید.

– مقاله یک خط در میان، بر یک روی کاغذ و با خط خوانا نوشته یا تایپ شود. مقاله ها می توانند با نرم افزار word و روی سی دی یا از طریق پیام نگار مجله ارسال شوند.

– نشر مقاله باید روان و از نظر دستور زبان فارسی درست باشد و در انتخاب واژه های علمی و فنی دقت لازم مبذول شود.

– محل قرار دادن جدول ها، شکل ها و عکس ها در متن مشخص شود.

– مقاله باید دارای چکیده باشد و در آن هدف ها و پیام نوشتار در چند سطر تنظیم شود.

– کلمات حاوی مفاهیم نمایی (کلیدواژه ها) از متن استخراج شوند.

– مقاله باید دارای تیتراژ اصلی، تیتراژ فرعی در متن و سوتیتر باشد.

– معرفی نامه کوتاهی از نویسنده یا مترجم همراه یک قطعه عکس، عنوانین و آثار وی پیوست شود.

– مجله در رد، قبول، ویرایش و تلخیص مقاله های رسیده مختار است.

– مقالات دریافتی بازگردانده نمی شود.

– آرای مندرج در مقاله ضرورتاً مبین رأی و نظر مسئولان مجله نیست.

تفکر و پرورش

تفکر

تفکر

محمد رضا حشمتی

تفکر در اثر بررسی فعال، مداوم و اظهار عقیده به وجود می‌آید. اما نکته مهم این است که این بررسی فعال برای همه افراد گوناگون یکسان نیست. با ایجاد موقعیت یکسان نمی‌توان ایجاد و پرورش تفکر را تحمیل کرد، بلکه باید افراد را آزاد گذاشت تا موقعیت کارشان را خود انتخاب کنند. معلمانی که صمیمانه میل دارند دانش‌آموزان خود را به فعالیت‌های فکری تشویق کنند، باید به این موضوع توجه داشته باشند.

تفکر امری نیست که معلم به دلخواه بتواند آن را به دانش‌آموزان تحمیل کند، اما ایجاد موقعیت مطلوب برای اندیشیدن، از وظایف مهم مسئولان آموزش و پرورش، به ویژه مدیران و معلمان، است. در سال تحصیلی آینده (۹۳-۹۲) ساعتی با عنوان تفکر و پژوهش در برنامه هفتگی دوره اول متوسطه در نظر گرفته شده است. یکی از اهداف این درس، زمینه‌سازی برای آشنایی دانش‌آموزان با چگونگی تفکر کردن و پژوهش است. اما سؤال مهم اینجاست که «پرورش تفکر چگونه؟»

متأسفانه آنچه تاکنون شاهد آن بوده‌ایم، بیانگر این است که با وجود پذیرفتن این فرض که فکر کردن راه را برای آموزش در زمان حضور در مدرسه بیشتر باز می‌کند، چندان رغبتی در تشویق دانش‌آموزان به تفکر از سوی مسئولان آموزش و پرورش، مدیران مدارس یا معلمان مشاهده نمی‌شود. به عبارت دیگر، ادعاهای ما همیشه بهتر از عملکردمان است. زیرا تا زمانی که موضوع تفکر به طور کلی مطرح شود، همه با آن موافق‌اند و از آن تمجید می‌کنند. اما همین که دانش‌آموزان بخواهند درباره مسائل خاصی به اندیشه بپردازند و راه‌حل‌های تازه‌ای بیابند، مشکل ظاهر می‌شود؛ بدین ترتیب که بعضاً با روش‌های قالبی خاص و با قلب واقعیت‌ها و ایجاد تنگناهایی

در آزاداندیشی، دانش‌آموزان را به حفظ کردن مطالب درسی (که اصولاً با محیط‌های سالم آموزشی هیچ‌گونه سازگاری ندارد) سوق می‌دهند و عملاً مانع هرگونه تفکر سالم می‌شوند. فراموش نکنیم، آنچه باید محور فعالیت‌های ما معلمان قرار گیرد، این است که دانش‌آموزان بیاموزند چگونه فکر و چگونه قضاوت کنند تا بتوانند درباره آینده خود و آینده جامعه تصمیم بگیرند. امروزه، در پاره‌ای از کشورها، تعلیم و تربیت به عنوان فعالیتی عقلانی و آزادکننده، موفقیت قابل ملاحظه‌ای نداشته است، و این به دلیل آن است که، به نظر بسیاری از اندیشمندان، تعلیم و تربیت، تحمیل کتاب‌های درسی نامناسب و محیط‌های آموزشی خشک به دانش‌آموزان، کار اصلی تعلیم و تربیت یعنی زمینه‌سازی برای پرورش تفکر را ناکارآمد ساخته است.

امیدواریم در سال تحصیلی آینده و شروع دوره اول

متوسطه، ما معلمان با بازاندیشی در امر «تفکر و چگونگی پرورش تفکر» بتوانیم مجریان امین و صادقی برای تحول بنیادین آموزش و پرورش باشیم.

غنی سازی کشور با آموزش معلمان

تجربه های کشور مالزی

افشین چمن آرا
دکتر نیره شاه محمدی

موجود در نظام اطلاعاتی مدیریت آموزش وزارت آموزش مالزی، بیش از ۸۰ درصد معلمان این کشور دوره دیده اند.

متولیان برنامه ریزی و مراکز برگزار کننده دوره های آموزشی
در مالزی بخش تحقیقات و برنامه ریزی وزارت آموزش و پرورش سیاست گذار و برنامه ریز دوره های آموزش ضمن خدمت است. این آموزش ها از طریق مؤسسه آموزش عالی امین الدین باکی و دیگر مؤسسات آموزش عالی (بخش آموزش معلمان و اتحادیه امتحانات مدارس) و مراکز تربیت معلم برگزار می شود. این مراکز در محل های راهبردی بنا شده اند و به فناوری روز مجهز هستند.

در این راستا، رهبران کشور مالزی، با فهم دقیق این موضوع و درک و ارتقای جایگاه و شأن معلمان، همه ساله مبالغ کلانی از بودجه ملی کشور را، به اهداف آموزشی اختصاص داده اند. این امر به توسعه و ترویج اقتصاد دانش محور و بهبود بهره وری ملی انجامیده و فرصت هایی را به منظور سرمایه گذاری در صنایع موجود و خلق صنایع جدید به وجود آورده است.

از سوی دیگر، معلمان با بهره گیری از آموزش های حرفه ای و ارتقای سطح صلاحیت های دانشی خود، موفق شده اند دانش آموزانی تربیت کنند که با فراگرفتن دانش ها و مهارت های عملی، در دستیابی کشورشان به رشد اقتصادی سریع و پایدار مؤثر باشند. براساس اطلاعات

در کشور مالزی، آموزش در زمره اولویت های اساسی دولت قرار دارد و سیاست این کشور در اقتصاد دانش محور، بر تقویت عناصر اصلی از جمله پرورش پایه های نیروی انسانی ماهر، از طریق بازبینی جامع نظام آموزشی و تعلیم و تربیت، با تأکید بر جذب مغزهای متفکر کشور برای حرفه معلمی مبتنی است، زیرا اعتقاد بر آن است که کلید به اجرا درآمدن این سیاست در دست معلمان قرار دارد. لذا، به جایگاه و ارتقای سطح دانش و توانایی های حرفه ای معلمان توجه ویژه ای شده است. معلمان نیز متقابلاً با بهره گیری از این زمینه، در توسعه آموزشی کشورشان، که به توسعه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی کشور انجامیده است، نقشی مؤثر تر داشته اند.

ورود فناوری به مدارس بر تنوع بخشیدن به روش‌های آموزشی معلمان تأثیر داشته است. به دلیل توسعه سریع و پیشرفت زیاد در فناوری اطلاعات و ارتباطات (فوا) و اینترنت، دانش‌آموزان دیگر تنها به معلمان، به‌عنوان منبع اصلی معلومات خود وابسته نیستند. بنابراین، نقش معلمان چندانیه است و این به عملکرد آنان در یادگیری دانش‌آموزان بستگی دارد. معلمان ارائه‌دهندگان، مدیران یا هماهنگ کنندگان منابع یادگیری یا مشاوران آموزشی در کلاس هستند. با توجه به نقش اساسی معلمان در تجهیز دانش‌آموزان به سواد فناورانه که از نیازهای قرن بیست و یکم است، وزارت آموزش و پرورش مالزی چندین دوره آموزشی مهارت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات (فوا)، برای معلمان مشغول خدمت در نظر گرفته است. این دوره‌ها در طول یک سال و به مدت چهارده هفته برگزار می‌شود و موضوعاتی چون سواد رایانه‌ای، مهارت‌های پایه فوا، رایانه در کلاس درس، کلاس و مدرسه هوشمند را به معلمان در سطح کشور آموزش می‌دهد. سازمان‌های خصوصی مانند ای‌بی‌ام و اینتل^۱ در این زمینه با وزارت آموزش و پرورش مالزی همکاری می‌کنند.

عنوان‌های دوره‌های آموزشی

مهم‌ترین عنوان‌های دوره‌های آموزشی در مالزی عبارت‌اند از:

- دوره‌های آموزشی به منظور پیشرفت مداوم حرفه‌ای معلمان^۲ از طریق مراکز تربیت معلم
- دوره آموزشی بهبود و بازسازی مداوم آموزش‌های ضمن خدمت معلمان (۱ تا ۵ روزه)
- دوره‌های بازآموزی کوتاه‌مدت و بلندمدت برای معلمان که دروس

نمی‌توانند بر آماده‌سازی‌های قبل از خدمت برای ایجاد مهارت‌های لازم در معلمان متکی باشند و کیفیت یادگیری معلمان کم‌اهمیت‌تر از کیفیت یادگیری دانش‌آموز نیست. پس لازم است معلمان با ایده‌های جدید در حرفه‌شان آشنا شوند و هرگونه ارتقای حرفه‌ای هم بر پاسخ‌گویی به نیازهای هر معلم متمرکز باشد. با توجه به موارد یاد شده، مهم‌ترین اهداف این دوره‌های آموزشی عبارت‌اند از:

- افزایش و ارتقای راندمان کاری معلمان و کادر آموزشی
- ارتقای دانش، نگرش و مهارت‌های حرفه‌ای معلمان
- زمینه‌سازی تشویق معلمان به ادامه تحصیل

دسته‌بندی دوره‌های آموزشی

- در مالزی آموزش‌های ضمن خدمت معلمان به چهار دسته عمده، از نظر کارکرد، تقسیم می‌شود:
۱. دوره‌های آموزشی به منظور ارتقای کیفیت تدریس در کلاس درس؛
 ۲. دوره‌های آموزشی برای ارتقای مهارت‌های علمی - حرفه‌ای معلمان (به مدت یک سال)؛
 ۳. دوره‌های آموزشی مدیریتی برای مدیران و مسئولان مدرسه؛
 ۴. دوره‌های آموزشی ارتقای سواد فناورانه معلمان (۱۴ هفته).
- این دوره‌ها برای به‌روزرسانی دانش، مهارت و صلاحیت‌های حرفه‌ای و مدیریتی مدیران مدارس به اجرا درمی‌آید. در این راستا، وزارت آموزش و پرورش با ایجاد انگیزه‌های تشویقی، زمینه‌های لازم را برای حضور فعال‌تر آن‌ها در دوره‌های آموزشی فراهم کرده است.

اهداف دوره‌های آموزشی معلمان

در مالزی هر معلم موظف است پس از گذراندن دوره‌ای پنج ساله، معلومات و دانسته‌های خود را به‌روز کند و با فنون آموزشی جدید و مؤثر آشنا شود. گفتنی است، بالغ بر ۷۰ درصد معلمان مالزیایی در این دوره‌ها شرکت می‌کنند.

با عنایت به اینکه امروزه ارتقای کارکنان از هر زمان پیچیده‌تر شده و به تکنیک‌های متفاوتی نیاز دارد و اهداف متفاوتی را شامل می‌شود، لذا برای ارتقای حرفه‌ای معلمان برخورداری از برنامه توسعه حرفه‌ای پویا و نظام‌مند (به لحاظ جامع بودن، سازمان‌یافتگی و پاسخگویی) اهمیت و ضرورت دارد، چرا که مدارس دیگر

معلمان با بهره‌گیری از آموزش‌های حرفه‌ای و ارتقای سطح صلاحیت‌های دانشی خود، موفق شده‌اند دانش‌آموزانی تربیت کنند که با فراگرفتن دانش‌ها و مهارت‌های عملی، در دستیابی کشورشان به رشد اقتصادی سریع و پایدار مؤثر باشند

۲۰۰۸ بودجه پیشنهادی برای برنامه‌های ضمن خدمت معادل ۲۰۰ میلیون ریگر مالزی بوده است. همچنین، برای ترغیب معلمان به شرکت در دوره‌های آموزشی، امکانات ویژه‌ای نظیر اعطای مرخصی‌های تحصیلی برای ادامه تحصیل

تمام وقت یا نیم وقت آن‌ها، تخصیص مزایا و امکانات ویژه نظیر مسکن و... به منظور جذب معلمان کار آزموده برای خدمت در مناطق روستایی^۶ در نظر گرفته شده است.

**معلمان ارائه دهنده گان،
مدیران یا
هماهنگ کنندگان منابع
یادگیری یا مشاوران
آموزشی در کلاس
درس هستند**

پی‌نوشت

1. IBM, intel
2. Continuous Professional Development

منابع

1. www.moe.gov.my
2. Rosnaini Mahmud & Mohd Arif Hj. Ismail (2010), Impact of Training and Experience in Using ICT On in-Service Teachers' Basic ICT Literacy, Malaysian Journal of Educational Technology, Volume 10, Number 2, December 2010
3. Banerjee, R.B. (1982) In service primary school teacher education in other countries: Australia, Malaysia, Nepal, republic of Korea, ... Journal of Indian Education
4. Jamil, Hazri, Razak, Nordin Abd., Reena Raju & Abdul Rashid, Mohamed (2011) Teacher Professional Development in Malaysia: Issues and Challenges, Universiti Sains Malaysia, Malaysia
۵. فرهنگیان، محمد (۱۳۷۹). نگاهی به نوسازی تربیت معلم در مالزی، رشد آموزش معلم، مهر ۱۳۷۹، شماره ۱۵۱.

مداوم را در پی داشته است. بنابراین، این آموزش‌ها تنها به آموزش‌های حضوری خلاصه نمی‌شوند، بلکه به سبک‌های متفاوتی برگزار می‌گردند؛ مثل: کلاس‌های حضوری کوتاه مدت؛ کلاس‌های آموزشی تک موضوعه؛ مطالعات فردی معلمان در اوقات فراغت؛ دوره‌های مکاتباتی؛ آموزش از طریق رادیو و تلویزیون؛ آموزش از طریق رایانه و سی‌دی‌های آموزشی؛ آموزش از طریق شبکه‌های ماهواره‌ای؛ آموزش از راه دور؛ دعوت از تیم‌های سخنرانی برای آموزش معلمان؛ نظام آموزش و خودارزیابی فردی؛ آموزش از طریق مراکز پیشرفته معلمان که به زیر ساخت‌های فاوا مجهز هستند؛ آموزش از طریق مراکز و منابع آموزشی در سطح ایالت‌ها برای ارتقا و به‌روزرسانی سطح دانش و مهارت فردی معلمان؛ دوره‌های آموزشی مدرسه محور.

وزارت آموزش و پرورش مالزی دوره‌های آموزش ضمن خدمت مدرسه محور را به منظور جهت‌دهی و به‌روز رسانی دانش و مهارت معلمان و افزایش شایستگی آن‌ها و با توجه به برنامه درسی جدید برگزار می‌کند. طول مدت این دوره‌ها چهار هفته است و اهدافی که دنبال می‌کنند، عبارت‌اند از: پیشرفت کیفی تدریس؛ شناسایی و معرفی معلمان موفق در این زمینه؛ ارائه مدل‌های برتر تدریس و آموزش برای سایر معلمان؛ معرفی مدارس برتر، استفاده از تجربه معلمان برجسته؛ گسترش افق پیشرفت در خدمات آموزشی؛ استفاده از دانش و مهارت معلمان بدون آنکه به ترک تدریس یا تغییر وظایف اجرایی خود مجبور شوند. هر سال بخش قابل ملاحظه‌ای از بودجه دولتی آموزش و پرورش صرف انجام آموزش‌های ضمن خدمت می‌شود. برای مثال، در سال

اصلی چون علوم، ریاضیات، فناوری اطلاعات و ارتباطات (فاوا) و انگلیسی را در مدرسه تدریس می‌کنند.

○ برنامه‌های آموزشی ویژه معلمان مدارس ابتدایی و متوسطه با عنوان «برنامه ارتقای معلمان مالزیایی» در مقاطع فوق لیسانس و دکترا (۱۴ هفته‌ای) که در آن دروسی چون ریاضیات، علوم، زبان مالایایی، ادبیات مالزی، دروس اسلامی، زبان عربی، مهارت‌های زندگی، آموزش تخصصی، آموزش بهداشت، مدیریت مراکز، مهندسی، بازرگانی و حسابداری، اقتصاد خانواده، راهنمایی و مشاوره، فناوری اطلاعاتی، موسیقی، آموزش هنر، فناوری آموزش و زبان چینی آموزش داده می‌شود.

○ دوره دریافت گواهی تدریس در مدارس برای دانشجو معلمان (دوره‌های یکساله در دانشگاه‌ها)

○ دوره آموزشی ویژه معلمان زبان خارجه (اخیراً اداره آموزش معلمان برگزاری دوره آموزش زبان فرانسه را نیز پیشنهاد داده است)

○ دوره‌های تخصصی مبتنی بر کاربرد فاوا در فرایند یاددهی-یادگیری و کلاس درس

○ دوره‌های آموزشی چهار هفته‌ای برای ارتقای شغلی- حرفه‌ای معلمان مدارس بومی و دورافتاده

○ دوره آموزشی خاص معلمان ابتدایی که برای معلمان دوره مقدماتی و تکمیلی دوره متوسطه برگزار می‌شود تا در صورت لزوم بتوانند در دوره تحصیلی ابتدایی نیز مشغول به تدریس شوند.

شیوه اجرا

در مالزی نوآوری‌هایی در آموزش معلمان و کادر آموزشی صورت گرفته است و این موضوع تغییر مفهوم آموزش ضمن خدمت معلمان به آموزش

تفاهم با پذیرش تفاوت

فرهنگ تفاهم در مدرسه و دانش آموزان متفاوت

در صورتی می توان از حضور دانش آموزان کم توان جسمی یا ذهنی در مدرسه های عادی استقبال کرد که اولیای مدرسه متعهد شوند احترام و عزت نفس آنان حفظ شود

ضروری است تا برای تسلط پیدا کردن این دانش آموزان بر انتظارات آموزشی، آنان را یاری رساند. داخل شدن^۱ این دانش آموزان در مدرسه های عادی، با اظهارنظرهای متفاوتی از جانب متخصصان مواجه شده است. برخی معتقدند که برقراری ارتباط بین این دانش آموزان و دانش آموزان عادی، به هر دو دسته کمک می کند تا در برقراری ارتباط در شرایط زندگی واقعی مؤثرتر عمل کنند. دانش آموزان استثنایی فرصت می یابند بر مهارت های اساسی زندگی با مردم عادی تسلط یابند. این متخصصان اعتقاد دارند که جدا کردن دانش آموزان استثنایی (کم توان ذهنی یا جسمی) موجب می شود که نتوانند نظام اطراف خود را به طور واقعی درک کنند. در ضمن، این جداسازی باعث می شود آنان نیازمند مراقبت دائمی باشند و نتوانند در دنیای واقعی به طور مستقل زندگی و کار کنند.

البته باید توجه داشت، ناتوانی های

این دسته از دانش آموزان موجب می شود آنان نسبت به نقد، قضاوت و مورد سوءاستفاده قرار گرفتن آسیب پذیر باشند. در طول تحصیلشان از

فرهنگ تفاهم در مدرسه و در کلاس درس، مفهومی بسیار وسیع است و عناصر آن را می توان در جای جای نظام مدرسه مشاهده و ارزیابی کرد. یکی از چالش هایی که اخیراً برخی از مدرسه ها دچار آن هستند، مسئله قرار دادن دانش آموزان استثنایی (کم توان های ذهنی و جسمی) در مدرسه های عادی و در کنار دانش آموزان دیگر است. قرار دادن این دانش آموزان در کلاس های عادی درس، چه کمکی به آن ها و همکلاسی های بی مشکلشان می کند؟ آیا روابط خوب بین این دو گروه دانش آموزان و رابطه خاصی که معلم به ناچار باید با این دانش آموزان برقرار کند، به تقویت فرهنگ تفاهم در کلاس درس و در کل مدرسه کمک می کند؟

در کنار هم قرار گرفتن دانش آموزان کم توان جسمی یا ذهنی با دانش آموزان بی مشکل (باهوش عادی یا بسیار باهوش که از نظر جسمی یا ذهنی هیچ مشکلی ندارند) در بسیاری از کشورهای دیگر هم صورت گرفته است. البته چه در ایران و چه در کشورهای دیگر، این موضوع باید با در نظر گرفتن تدابیر خاصی صورت گیرد. به غیر از در نظر گرفتن امکانات فیزیکی مدرسه که حرکت و جابه جایی این دانش آموزان را تسهیل کند، حضور مربی متخصصی نیز

دانش آموزانی که از تحصیلشان هدف خاصی را دنبال نمی کنند، چه یادگیرندگانی بی روح هستند، چه دانش آموزی عادی باشند چه استثنایی

باید محیطی فراهم کنند که در آن دانش‌آموزان ارزش ذاتی خود را باور کنند. برچسب‌ها (مانند کودن و کم‌هوش) یا توهین‌ها (مانند تو هیچی انگار نه انگار...) به سرعت این احساس ارزشمندی را از بین می‌برند

نوشته‌ها و گفته‌های تضعیف‌کننده خانواده، دوستان و اولیای مدرسه رنج ببرند. این نوشته‌ها و گفتار، هر چند در اکثر مواقع با حسن نیت بیان می‌شود، ولی چنان روحیه دانش‌آموز را ضعیف می‌کند که تا آخر عمر

ممکن است این برچسب را با خود بکشد

و از توسعه شخصی خویش باز بماند. در صورتی می‌توان از حضور این دانش‌آموزان در مدرسه‌های عادی استقبال کرد که اولیای مدرسه متعهد شوند احترام و عزت نفس آنان حفظ شود. البته حفظ این احترام و عزت نفس نباید به گونه‌ای باشد که دانش‌آموزان عادی دیگر دچار سوءتفاهم شوند. همه دانش‌آموزان از احترام یکسان برخوردارند. این احترام به واسطه ارزش الهی انسان نصیب همه می‌شود، نه به واسطه ویژگی خاص هر دانش‌آموز. مدرسه‌ها باید محیطی فراهم کنند که در آن دانش‌آموزان ارزش ذاتی خود را باور کنند. برچسب‌ها (مانند کودن و کم‌هوش) یا توهین‌ها (مانند تو هیچی نمی‌شی! صد بار این را تکرار کردم ولی انگار نه انگار...) به سرعت این احساس ارزشمندی را از بین می‌برند. شرایط آموزشی در کلاس درس باید به گونه‌ای باشد که دانش‌آموزان استثنایی (با کم‌توانی ذهنی یا جسمی) بتوانند در صورت داشتن اشکال در مطلب یا مهارتی، در جلسات متعدد با معلم یا با دانش‌آموزان داوطلب، بر آن مطلب یا مهارت تسلط پیدا کنند. یک مدرسه پرورش اسب SETC در آمریکا به خوبی توانسته است با جذب دانش‌آموزان کم‌توان ذهنی یا جسمی، آن‌ها را برای کار و زندگی مستقل بعد از تحصیل آماده کند.^۲ در این مدرسه شخصیت انسانی دانش‌آموزان مدنظر است و اساس کار تکیه بر موفقیت‌ها و توان بالقوه دانش‌آموزان است؛ به جای اینکه بر نقاط ضعفشان تکیه کند. یکی از دانش‌آموزان این مدرسه قسم می‌خورد که اگر به خاطر مراقبت از اسب نبود، هرگز خواندن را یاد نمی‌گرفت. او مجبور بود روی کیسه جو را بخواند تا تشخیص دهد چه غذایی به اسب‌ها بدهد. همچنین، مجبور بود اسب‌های متفاوت را با خواندن نامشان از روی پلاک اسم از هم تشخیص دهد. مثلاً مربی این مدرسه ممکن بود به بهانه اینکه دستش خیس است از این دانش‌آموز بخواهد به مجله مخصوص پرورش اسب رجوع کند و متن مربوط به تمیز کردن موهای اسب را برایش بخواند. به

این ترتیب، دانش‌آموز تصور می‌کرد به مربی‌اش کمک می‌کند نه اینکه تکلیف خواندن را انجام می‌دهد. آنچه مسلم است، تکالیف برای دانش‌آموزان این مدرسه معنادار بوده است و از تحصیلشان هدف خاصی را دنبال می‌کردند. دانش‌آموزانی که از تحصیلشان هدف خاصی را دنبال نمی‌کنند، یادگیرندگانی بی‌روح هستند؛ چه دانش‌آموزی عادی باشند چه استثنایی. چالش رویاروی همه معلمان این است که چشم‌اندازی شخصی را که یادگیرندگان را انگیزه‌مند و هدایت می‌کند تشخیص دهند و به آن‌ها کمک کنند تا بین چشم‌انداز و یادگیری که قرار است رخ دهد، ارتباط برقرار کنند.

به نظر می‌رسد، در کلاس‌هایی که دانش‌آموزان استثنایی و دانش‌آموزان عادی کنار هم نشسته‌اند، کار کلاس باید بر پایه آنچه باشد که دانش‌آموز با خود به کلاس می‌آورد. بنابراین، معلم نمی‌تواند با یک طرح درس و یک مجموعه تکلیف به کلاس برود. به این ترتیب، احساس موفقیت برای همه دانش‌آموزان ایجاد می‌شود. می‌توان فعالیت‌های مشترکی را برای این دو گروه دانش‌آموز نیز طراحی کرد، چرا که کار مشترک زمینه ارتباط و تفاهم بیشتری را ایجاد

می‌کند و احساس تعلق دانش‌آموزان استثنایی را به محیط عادی تقویت می‌کند. البته توصیه می‌شود، دانش‌آموزان استثنایی در این کلاس‌ها قرار بگیرند که توانایی برقراری ارتباط و یادگیری‌شان خیلی ضعیف نباشد. کم‌توان‌های جسمی که مشکلی ندارند، ولی فقط گروهی از کم‌توان‌های ذهنی را می‌توان در مدرسه‌های عادی جا داد که توان یادگیری‌شان مرزی باشد. در غیر این صورت، حضور در این محیط برایشان بیشتر زیان دارد تا منفعت.

به طور کلی، یکی از مهارت‌هایی که دانش‌آموزان در مدرسه باید بیاموزند، پذیرش تفاوت و احترام به تفاوت است. بدیهی است، حضور دانش‌آموزان متفاوت در کنار همدیگر، به آنان کمک می‌کند تا به تفاوت‌های یکدیگر احترام بگذارند و شباهت‌های یکدیگر را کشف کنند.

یکی از مهارت‌هایی که پذیرش تفاوت و احترام به تفاوت است. بدیهی است، حضور دانش‌آموزان متفاوت در کنار همدیگر، به آنان کمک می‌کند تا شباهت‌های یکدیگر را بگذارند و کشف کنند

پی‌نوشت

- 1.inclusion
- 2.O'Conner Terry & Deirdre Bangham, (2000) Overcoming Absurdity in Schools that Learn by Peter Senge, Doubleday Publishers, New York.

چهار راه ارتباط خود، خدا، خلق و خلقت

نشست «برنامه درسی تفکر و پژوهش»

معصومه دیودار

در برنامه درسی دوره اول متوسطه دو ساعت برای درس تفکر و پژوهش در نظر گرفته شده است. این درس برای اولین بار در سال تحصیلی جاری و برای پایه ششم ابتدایی ارائه شد و حال قرار است در سال آینده برای دوره اول متوسطه هم ارائه شود. در نشستی که مؤلفان این درس با سردبیران و مدیران داخلی مجلات رشد در دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی داشتند، نکات ارزشمندی مطرح شد. امید است این نوشته زمینه آشنایی با این درس را مهیا کند تا بتوانیم در دوره آموزشی که در تابستان سال ۱۳۹۲ برای معلمان برگزار می شود با آمادگی بیشتری شرکت کنیم.

غلامحسینی، دکتر مجید قدمی و بهمن مشفق آرانی، در صدد تدوین کتاب تفکر و پژوهش برآمد. میترا دانشور و احمد غلامحسینی در کنار محبوبه اسپیدکار، علی اکبر روشندل و مهدخت صفاری نظری تألیف کتاب تفکر و پژوهش را بر عهده گرفتند تا کتاب برای تدریس در پایه ششم ابتدایی سال جاری تألیف و منتشر شود.

«میترا دانشور» مسئول گروه تفکر و پژوهش دفتر تألیف کتاب های درسی دوره ابتدایی و متوسطه نظری وزارت آموزش و پرورش، با اعتقاد بر آنکه معلم خوب شما را به اندیشیدن وامی دارد - حتی وقتی نمی خواهید این کار را بکنید - در خصوص اقدامات انجام گرفته برای برنامه ریزی برنامه درسی تفکر و پژوهش پایه ششم ابتدایی می گوید: «بررسی اسناد و منابع داخلی به ویژه برنامه درسی ملی، مشاهده اجرای طرح هایی که با عنوان های مرتبط با آموزش تفکر و پژوهش، در مراکز آموزشی و پرورشی به اجرا درمی آید، مصاحبه با صاحب نظران در مورد دیدگاه های موجود درباره محتوای برنامه درسی تفکر و پژوهش پایه ششم، نظرسنجی از دانش آموزان و مطالعه اسناد و منابع خارجی مرتبط با آموزش تفکر، از جمله اقدامات انجام گرفته برای برنامه ریزی برنامه درسی تفکر و پژوهش پایه ششم ابتدایی بود.»

نظام های آموزشی دنیا سال هاست که آموزش و تربیت کودک به همراه تفکر خلاقانه و فلسفی با روحیه پرسشگری را مورد توجه قرار داده اند. در این راستا، طبق مصوبه شورای عالی آموزش و پرورش، یک ساعت درس تفکر و پژوهش در برنامه درسی پایه ششم در نظر گرفته شده است.

براساس این مصوبه، بخشی از اهداف برنامه های درسی پایه ششم ابتدایی عبارت است از: تربیت عقلانی و تقویت تفکر و تعقل؛ تعمیق باور به ارزشمندی نهاد خانواده، وطن، فرهنگ و هویت اسلامی - ایرانی؛ ارج نهادن به میراث فرهنگی، قانون، صداقت و پاکی؛ تقویت باور به هدفمندی خلقت، آیه بودن آن، ارزشمندی مخلوقات و درک قوانین و زیبایی های جهان آفرینش؛ آشنایی با آداب و مهارت های زندگی و به کارگیری آن ها؛ آشنایی با تأثیر کار و تلاش در پیشرفت کشور و مشاغل و فرایندهای اقتصادی در محیط زندگی.

برای تحقق این اهداف، گروه تفکر و پژوهش دفتر تألیف کتاب های درسی دوره ابتدایی و متوسطه نظری، زیر نظر شورای برنامه ریزی، متشکل از محبوبه اسپیدکار، محمود امانی طهرانی، دکتر محمد مهدی اعتصامی، دکتر محمد حسینی، طیبیه حمزه بیگی، میترا دانشور، دکتر فاطمه رضائی، علی اکبر روشندل، علی زرافشان، دکتر نرگس سجادی، مرتضی شکوهی، مهدخت صفاری نظری، احمد

تفکر و پژوهش، فقط به معنای پژوهش در حوزه پدیده های مادی و با روش تجربی نیست، بلکه پدیده های انسانی و اجتماعی و موضوعات اعتقادی را نیز دربرمی گیرد

به گفته وی، گروه تفکر و پژوهش دفتر تألیف کتاب‌های درسی با بهره‌گیری از تجربه‌های داخلی و خارجی در حوزه روش‌ها و ابزار پرورش تفکر، در صدد طراحی درسی با رویکردی متناسب با فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی و مبتنی بر برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران برآمد. برای تحقق اهداف فوق از رسانه‌های متعدد استفاده شد تا با توجه به شناخت و فراشناخت فعالیت‌ها براساس نظم منطقی و سازمان‌دهی آن‌ها براساس نظم روانی طراحی شوند.

با وجود اینکه در عنوان برنامه درسی تفکر و پژوهش پایه ششم ابتدایی از دو واژه «تفکر» و «پژوهش» استفاده شده است، اما دانش‌ور معتقد است این دو واژه به لحاظ چیستی، دو موضوع با دو مفهوم و کارکرد متفاوت نیستند. بلکه این برنامه به دنبال پرورش تفکر و تعقل است که به طور فطری در کودکان وجود دارد. چرا که تفکر تعریف شده در مبانی دینی، فراتر از طبقه‌بندی‌های موجود است. این برنامه در پی آن است که دانش‌آموزان را در مسیر تفکری قرار دهد که با تعریف تفکر در مبانی دینی همخوانی دارد.

تفکر و پژوهش، فقط به معنای پژوهش در حوزه پدیده‌های مادی و با روش تجربی نیست، بلکه پدیده‌های انسانی و اجتماعی و موضوعات اعتقادی را نیز دربرمی‌گیرد و به طور کلی جست‌وجوی پاسخ سؤالات، در چهار عرصه ارتباط با خود، خدا، خلق و خلقت است. در آموزش روش پژوهش، تفکر تجربی بیشتر به دنبال این است که بگوید چه چیزی به تجربه درمی‌آید، اما در علوم انسانی، تفکر به

تجربه محدود نیست و باید به دانش‌آموزان کمک کرد از محسوسات بالاتر روند و به ماورای تجربه نیز بیندیشند. دانش‌ور در خصوص تأکیدی که در اجرای برنامه درسی تفکر و پژوهش پایه ششم وجود دارد یادآور می‌شود: «فرایند اجرای جلسات مهم‌تر از برگزاری تعداد جلسات است. در این میان، با توجه به پیش‌بینی اجزای بسته آموزشی توسط سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، استفاده از کتاب‌های کار و تمرین تفکر و پژوهش موجود در بازار در این درس مجاز نیست. در عین حال، استفاده از کتاب‌های داستان و فیلم‌هایی که براساس معیارهای ارائه شده در فصل سوم کتاب معلم موجود هستند، در فعالیت‌های بخش غیر تجویزی برنامه مجازند.»

درس تفکر و پژوهش پایه ششم کلیاتی دارد که از آن جمله می‌توان به این عناصر اشاره کرد: تفکر و تعقل، ایمان و باور، علم، عمل و اخلاق در عرصه‌های رابطه با خویش (با محوریت رابطه با خدا)، رابطه با خدا، رابطه با خلق خدا (سایر انسان‌ها) (با محوریت رابطه با خدا) و رابطه با خلقت (طبیعت و...) (با محوریت رابطه با خدا) اشاره کرد.

این پژوهشگر عناصر و صلاحیت‌ها و یادگیری‌های مشترک آن‌ها را چنین فهرست می‌کند: «رسیدن به تخیل، حل مسئله، تفکر انتقادی، ابداع و خلق، تفکر سیستمی، پرسش‌گری، کاوش‌گری، هدایت مشاهدات، تحلیل، قضاوت براساس شواهد، تصمیم‌گیری، قضاوت براساس نظام معیار، تأمل در خود و خودارزشیابی براساس نظام معیار. همچنین،

پرورش تفکر به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا علاوه بر بهبود بخشیدن به توانایی استدلال خود، خلاقیتشان را نیز پرورش دهند

و میان فردی رشد کنند. درک و عمل اخلاقی خود را بهبود بخشند و از تجربه‌های خود معنا و مفهوم استخراج کنند. در نتیجه، به درک عمیق از پدیده‌های جهان خلقت و نگرش توحیدی نایل آیند. تمام این موارد ضرورت و اهمیت پرورش تفکر را گوشزد می‌کنند.

مؤلفان درس تفکر و پژوهش پایه ششم ابتدایی، مؤلفه‌هایی از جمله مفروضات، صلاحیت‌های مشترک، اهداف، انتظارات عملکردی، مضامین، نقش‌ها و منابع و ارزشیابی را برای این درس در نظر گرفته‌اند. در واقع می‌توان گفت، منظور از مفروضات، همان زمینه تفکر به صورت عام است که در همه افراد وجود دارد و یک جنبه از فطرت انسان است که آموزش و پرورش عهده‌دار شکوفایی، صحت و سقم، و سرعت و سهولت بخشیدن به آن‌هاست.

دانشور هدف کلی تمام این امور را کسب صلاحیت‌های پایه و صفات و ویژگی‌های منش تفکر عنوان می‌کند و در خصوص صلاحیت‌های مشترک در عصر تفکر و تعقل می‌گوید: «تخیل، حل مسئله، تفکر انتقادی، ابداع و خلق، تفکر سیستمی، کاوش‌گری که خود به چند بخش همچون پرسش‌گری، هدایت مشاهدات، گردآوری اطلاعات، تحلیل، قضاوت براساس شواهد و تصمیم‌گیری تقسیم می‌شود، از جمله صلاحیت‌های مشترک در عصر تفکر و تعقل است. در این میان، قضاوت براساس نظام معیار، تأمل در خود و خودارزشیابی براساس نظام معیار نیز از دیگر صلاحیت‌های مشترک در این دو عصر به شمار می‌روند.»

وی فعالیت‌هایی را که باید در درس تفکر و پژوهش انجام شود، به کاوش‌گری، قضاوت و ارزشیابی طبقه‌بندی می‌کند و در ادامه می‌افزاید: «کاوش‌گری شامل پرسش‌گری، تشخیص منابع و شیوه‌های مناسب گردآوری اطلاعات، برنامه‌ریزی برای اقدام، گردآوری اطلاعات، تجزیه و تحلیل اطلاعات و ارائه گزارش می‌شود. قضاوت و ارزشیابی نیز شامل درک مفهوم معیار، ضرورت استفاده از معیار، کاربرست معیار و تولید آن می‌شود.»

البته درس تفکر و پژوهش پایه ششم اهداف و انتظارات عملکردی خاصی نیز دارد که دانشور آن‌ها را چنین عنوان می‌کند: «توانایی استنباط، استدلال و نتیجه‌گیری؛ توانایی به کارگیری روش‌های مناسب برای پاسخگویی به کنجکاوی؛ کسب صفات و ویژگی‌های منش تفکر؛ کسب نگرش‌های درست نسبت به یافته‌های علمی؛ توانایی قضاوت در مورد اعمال و رفتار خود و دیگران؛ کسب بصیرت نسبت به نتایج و پیامدهای آن؛ توانایی برقراری ارتباط فردی و میان فردی؛ توانایی درک پدیده‌ها، رویدادها و قوانین جهان

نگرش توحیدی، کرامت و قدرت اراده و انتخاب انسان، ارزشمندی تفکر و تعقل، ارزشمندی مخلوقات، هدفمندی خلقت، ارزشمندی علم و علم‌جویی، ارزشمندی نهاد خانواده و وطن‌دوستی، صلاحیت‌ها و یادگیری‌های مشترک در عنصر ایمان هستند.»

وی می‌افزاید: «کشف جهان به عنوان فعل خداوند، خودآگاهی، فرهنگ و هویت نیز از جمله صلاحیت‌ها و یادگیری‌های مشترک در عنصر علم هستند و در عمل باید به صلاحیت‌ها و یادگیری‌های مشترکی همچون یادگیری مستمر، خودمدیریتی، انجام واجبات و ترک محرمات، مشارکت، همیاری، مهارت کار با دیگران، مهارت‌های ارتباطی، مهارت رهبری، مطالعه و پژوهش، استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات، تولید محصول کارآفرین و مقتصد، سالم و بانشاط، باراده و امیدوار، توجه داشت. در خصوص عنصر اخلاق نیز رسیدن به صلاحیت‌ها و یادگیری‌های مشترکی همچون حفظ و پالایش انگیزه‌ها (نیت)، خودپایی و خودپالایی، اعتمادبه‌نفس، مسئولیت‌پذیری، انعطاف، اخلاق حرفه‌ای، پشتکار، نظم و قانون‌مداری، صدق، صبر، عدالت‌خواهی و صلح‌جویی، حقیقت‌جویی، حق‌طلبی و حسن خلق، احسان و رأفت، قناعت، استقامت، پاکدامنی و حیا، جمع‌گرایی و منتظر و جهانی‌اندیشی، ظلم‌ستیزی، جهادگری، شجاعت، ایثارگری، عزت‌نفس، انتخاب‌گری و آزادمنشی مدنظر است.»

به اعتقاد مسئول گروه تفکر و پژوهش دفتر تألیف کتاب‌های درسی دوره ابتدایی و متوسطه نظری وزارت آموزش و پرورش، تفکر حاصل شناخت از طریق عمل ذهن روی اطلاعات دریافت شده و اندوخته‌های قبلی برای تبدیل مجهول به معلوم و دستیابی به نتیجه است و تعقل، تجزیه و تحلیل و ربط دادن قضایا و سنجش و ارزیابی یافته‌ها براساس نظام معیار است که از طرق معتبر به دست آمده است.

دانشور با تأکید بر آنکه از ترکیب تفکر و تعقل در عرصه نظر و عمل، حکمت حاصل می‌شود، در توضیح انواع حکمت می‌گوید: «حکمت نظری، دانش درباره واقعیت‌ها (هست‌ها) ست و حکمت عملی درباره بهترین رفتار انسان برای رسیدن به سعادت و کمال (بایدها و نبایدها) است.»

به گفته وی، حیات انسان، حیاتی فکری است. از این رو، تفکر، قوه ممتاز انسان است که آگاهی عقلانی و حکمت را پرورش می‌دهد. پرورش تفکر به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا علاوه بر بهبود بخشیدن به توانایی استدلال خود، خلاقیتشان را نیز پرورش دهند. همچنین، به صورت فردی

دانشور در خصوص صلاحیت‌های معلمان درس تفکر و پژوهش گفت: صلاحیت‌های اجرا، انتخاب‌گری و طراحی، از جمله صلاحیت‌های خاص معلمان و صلاحیت‌هایی مانند مخاطب‌شناسی، کاربرد روش‌های یاددهی - یادگیری و مدیریت فرایند یادگیری، از جمله صلاحیت‌های مورد نیاز معلمان درس تفکر و پژوهش هستند

دانشور

آفرینش به عنوان آیات الهی؛ خودیادگیری و خودسازی مستمر و مادام‌العمر؛ شناخت و درونی‌سازی ارزش‌های اخلاقی و پرهیز از رذائل، فهم و جانب‌داری.»

در اجرایی شدن این برنامه درسی، نقش‌هایی تعریف شده‌اند که از آن جمله می‌توان به نقش‌های دانش‌آموز، معلم، خانواده و مدیر اشاره کرد که منابعی از جمله منابع تولیدی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی همانند کتاب معلم (راهنمای معلم در پرورش تفکر)، کتاب کار دانش‌آموز شامل برگه‌های کار و برگه‌های خودارزیابی، فیلم راهنمای معلم (روش اجرای فعالیت در یک جلسه)، فیلم‌های کوتاه مورد نیاز برخی از فعالیت‌ها، بروشورهای توجیهی و منابعی که استان، منطقه، مدرسه، معلم و گاهی خانواده‌ها تأمین می‌کنند، همانند منابع خواندنی (کتاب‌های داستان، کتاب‌های مرجع، روزنامه‌ها و مجلات)، منابع دیداری - شنیداری (تصاویر، فیلم‌ها و نوارهای شنیداری) را در اختیار خواهند داشت.

مسئول گروه تفکر و پژوهش با اشاره به مؤلفه‌های شیوه‌نامه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی برنامه درسی تفکر و پژوهش گفت: «هدف ارزشیابی، ارزشیابی‌کننده، زمان و دوره ارزشیابی، ابزار و روش‌ها و نظام نمره‌گذاری و بازخورد، از جمله مؤلفه‌های شیوه‌نامه ارزشیابی هستند که باید مورد توجه قرار گیرند.»

در برنامه تفکر و پژوهش، نقش ارزشیاب بر عهده معلم و دانش‌آموزان توأمان است. خودارزیابی در این برنامه جایگاه ویژه‌ای دارد؛ زیرا فراشناخت نسبت به چگونگی یادگیری خود، یکی از مهم‌ترین انتظارات عملکردی برنامه است و بهترین داور در این مورد خود دانش‌آموز است.

دانشور، با تأکید بر آنکه ارزشیابی تفکر و پژوهش فرایندی است در خصوص نقش ارزشیابی فرایندی و زمان و دوره ارزشیابی، می‌گوید: «ارائه بازخوردهای مستمر به یادگیرنده و یاددهنده برای شناسایی نقاط ضعف و قوت خود و برنامه و انجام اقدامات جبرانی است. تعیین میزان دستیابی به انتظارات عملکردی برنامه و تصمیم‌گیری برای ارتقا به پایه بالاتر انجام می‌گیرد. همچنین، ارزشیابی فرایندی، توسط دانش‌آموز به صورت دوره‌ای، بعد از اجرای هر چهار فعالیت، و به صورت کلی در هر نیم‌سال تحصیلی انجام می‌شود. در عین حال، ارزشیابی فرایندی توسط معلم در هر جلسه برای چند دانش‌آموز و تقریباً هر هشت هفته یکبار برای کل دانش‌آموزان، به صورت دوره‌ای، در قالب بررسی کتاب کار در نظر گرفته شده است.»

به گفته وی، معلمان می‌توانند از دو نوع ابزار و روش برای ارزشیابی برنامه درسی تفکر و پژوهش استفاده کنند:

۱. فرم ثبت مشاهدات یا سیاهه رفتار (چک‌لیست) که معلم برای هر جلسه تکمیل می‌کند؛ ۲. کتاب کار که نقش پوشه کار دانش‌آموز را نیز از ابتدا تا انتهای سال تحصیلی ایفا می‌کند. همچنین، فعالیت‌های انجام شده در کتاب کار در دوره‌های زمانی پیش‌بینی شده توسط معلم و دانش‌آموز بررسی و ارزش‌گذاری می‌شود. دانش‌آموزان نتایج ارزیابی خود را در فرم خودارزیابی در کتاب کار، و معلمان نتایج بررسی کتاب کار را در دفتر ارزشیابی پیشرفت تحصیلی به ثبت می‌رسانند.

دانشور در خصوص صلاحیت‌های معلمان درس تفکر و پژوهش گفت: «صلاحیت‌های اجرا، انتخاب‌گری و طراحی، از جمله صلاحیت‌های خاص معلمان و صلاحیت‌هایی مانند مخاطب‌شناسی، کاربرد روش‌های یاددهی - یادگیری و مدیریت فرایند یادگیری، از جمله صلاحیت‌های مورد نیاز معلمان درس تفکر و پژوهش هستند.»

برای ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان، استفاده از رسانه‌های شنیداری، تصویر، فیلم، بازی، ایفای نقش و... پیشنهاد شده است. استفاده از روش‌های متنوع مانند تجربه، بحث و گفت‌وگو، عبرت‌آموزی، و جدال احسن در طراحی فعالیت‌ها و استفاده از تمرین‌ها و تکالیف تکمیلی، توسعه‌ای و خلاق، برای تقویت و تثبیت آموخته‌ها در طراحی فعالیت‌های یاددهی - یادگیری درس تفکر و پژوهش است که معلمان با توجه به این فعالیت‌ها و به کار بردن آن‌ها می‌توانند انگیزه‌های لازم برای یادگیری و توجه دانش‌آموزان به این درس را فراهم کنند.

وی در توضیح چگونگی نظام نمره‌گذاری و بازخورد در درس تفکر و پژوهش گفت: «نظام نمره‌گذاری این برنامه تابع نظام کلی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی پایه ششم، یعنی نظام ۲۰ نمره‌ای است. در هر نیم‌سال تحصیلی، ۱۰ نمره به ارزشیابی رفتار دانش‌آموز در هر جلسه و ۱۰ نمره به ارزشیابی فعالیت‌های کتاب کار اختصاص می‌یابد. از ۱۰ نمره ارزشیابی کتاب کار ۵ نمره به صحت عملکرد دانش‌آموز در انجام خودارزیابی‌ها و ۵ نمره نیز به صحت و دقت در انجام فعالیت‌های کتاب کار تعلق می‌گیرد.»

در نهایت می‌توان گفت، هدف از درس تفکر و پژوهش آن است که دانش‌آموزان ضمن آموزش، پژوهش محور شوند. به این معنا که با مراحل پژوهش، نحوه پژوهش، چپستی و چرایی موضوع پژوهش آشنا شوند. این امر با قرار گرفتن در درس تفکر و پژوهش در پایه ششم آغاز و طی سال‌های آینده، برای پایه‌های دیگر نیز طراحی خواهد شد تا به بخشی از کار دانش‌آموزان تبدیل شود.

غلامحسینی

برای ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان، استفاده از رسانه‌های شنیداری، تصویر، فیلم، بازی، ایفای نقش و... پیشنهاد شده است

● **سامانه استعلام لحظه‌ای قبض‌های پرداختی:** این سامانه برای مشاهده وضعیت قبوض پرداختی به بانک‌هاست و البته فعلاً برای بانک‌های ملت و سپه امکان‌پذیر است. این سامانه زیرمجموعه وبگاه شهرداری تهران است و استفاده از آن برای قبوضی که در وضعیت پرداخت آن شک دارید، بسیار کاربردی است. نشانی اینترنتی:

<http://tax.tehran.ir/Default.aspx?tabid=70>

● **دریافت آخرین صورت حساب همراه اول:** با ورود به نشانی اینترنتی زیر شما می‌توانید صورت حساب پایان دوره یا میان دوره خود را مشاهده کنید و با گرفتن شناسه قبض و شناسه پرداخت، برای تسویه آن اقدام کنید. به نشانی اینترنتی زیر رجوع کنید:

<http://billing.mci.ir/billing>

● **دریافت آخرین صورت حساب گاز:** در این صفحه اینترنتی که به وبگاه شرکت ملی گاز تعلق دارد، شما می‌توانید با وارد کردن شماره اشتراک خود، آخرین صورت حساب گاز طبیعی خود را دریافت کنید. نشانی اینترنتی:

<http://nigc.ir/Site.aspx?ParTree=111914&LnkIdn=30052>

● **سامانه پرداخت عوارض شهرداری (نوسازی):** این سامانه نیز به وبگاه شهرداری تهران تعلق دارد و شما در اینجا می‌توانید برای پرداخت عوارض نوسازی، کسب و پیشه و بهای خدمات مدیریت پسماند خود اقدام کنید. نشانی اینترنتی:

<http://tax.tehran.ir/Default.aspx?tabid=75>

● **سامانه مشاهده سوابق بیمه تأمین اجتماعی:** شما در این سامانه که متعلق به سازمان تأمین اجتماعی است می‌توانید سوابق بیمه تأمین اجتماعی خود را به طور کامل مشاهده کنید. نشانی اینترنتی:

<http://tamin.ir/NSite/FullStory/News/?Serv=3&Id=1174>

● **سامانه ثبت نام در طرح پزشک خانواده بیمه تأمین اجتماعی:** با ثبت نام در این سامانه هر یک از بیمه شدگان تأمین اجتماعی می‌توانند به طور انفرادی و یا به اتفاق خانواده خود یک پزشک را به عنوان پزشک امین خود انتخاب نموده، از خدمات درمانی متنوعی بهره‌مند شوند. نشانی اینترنتی:

<http://tamin.ir/NSite/FullStory/News/?Serv=28&Id=1122>

● **سامانه خرید اینترنتی شارژ همراه اول:** مزیت این سامانه آن است که وقتی شما برای خط همراه اول خود شارژ می‌خرید، با توجه به اینکه در طول فرایند، شماره خط همراه اول شما را دریافت می‌کند، خط همراه اول شما بعد از پرداخت مبلغ به صورت اتوماتیک شارژ می‌شود و نیازی به وارد کردن اطلاعاتی (رمز شارژ) در گوشی تلفن همراه شما نخواهد بود. نشانی اینترنتی:

<https://autocharge.ir>

● **سامانه خرید بلیط قطار:** در این سامانه که متعلق به شرکت مسافری رجااست، می‌توانید به راحتی با ثبت نام در آن، بلیط‌های قطار این شرکت را بخرید. نشانی اینترنتی:

<http://ticket2.raja.ir/login.aspx>

● **سامانه دریافت کد پستی ده رقمی:** با ورود به این سامانه و پر کردن اطلاعات مربوطه می‌توانید کد ده رقمی پستی منزل یا محل کار خود را دریافت کنید. نشانی اینترنتی:

<http://eservice.postcode.post.ir/>

آرمان صوفیانی

سامانه‌ها و وبگاه‌های کاربردی

همراهان عزیز در این نوشته قصد داریم با سامانه‌ها و وبگاه‌های کاربردی موجود در اینترنت آشنا شویم. به نظر می‌رسد، اگر با سامانه‌های اینترنتی آشنا شویم و طریقه استفاده از آن‌ها را فراگیریم، صرفه‌جویی قابل توجهی را در وقت خود شاهد خواهیم بود و آرامش بیشتری را در زندگی روزمره خود تجربه خواهیم کرد. در مورد وبگاه‌های کاربردی هم کوشیده‌ایم آن‌هایی را معرفی کنیم که برای خوانندگان عزیز درخور استفاده و دل‌نشین باشد. در انتها نیز وبگاه‌های مطلوب و قابل استفاده برای معلمان معرفی شده است.

● **سامانه پیگیری کارت هوشمند سوخت:** در این سامانه که به نیروی انتظامی مربوط است، می‌توانید با وارد کردن اطلاعات پلاک خودروی خود، از آخرین وضعیت کارت سوخت مطلع شوید. نشانی اینترنتی:

 <http://sokht.epolice.ir:7001/welcome.jsp>

در ادامه بنا داریم تعدادی وبگاه کاربردی مطلوب مربوط به مطالب گوناگون، از جمله مطالب درسی راه خدمت خوانندگان عزیز تقدیم کنیم:

● **سایت قرآنی تنزیل:** در این وبگاه قرآنی شما قادر خواهید بود متن کامل قرآن کریم را همراه با بیش از ۱۰۰ ترجمه به زبان‌های گوناگون مشاهده و با سرعت و دقت در آیات کریمه قرآن جست‌وجو کنید. از دیگر قابلیت‌های این وبگاه می‌توان به امکان قرائت آیات توسط بیش از ۲۵ قاری قرآن اشاره کرد. نشانی اینترنتی:

 <http://tanzil.net>

● **باشگاه اندیشه:** این وبگاه یکی از کامل‌ترین دانش‌نامه‌ها در زمینه‌هایی نظیر علم و دانش، مدیریت، مطالعات اجتماعی، فرهنگ، ادیان و مذاهب و غیره است که مقالات فراوان هم دارد. نشانی اینترنتی:

 <http://bashgah.net>

● **خانه ریاضی شهر تهران:** وبگاهی جامع مرتبط به درس ریاضی مدارس. نشانی اینترنتی:

 <http://mathhome.ir>

● **خانه شیمی:** در این وبگاه مطالب خوبی مرتبط به درس شیمی، نظیر تحقیق و پژوهش، آموزش الکترونیک و الگوهای تدریس یافت خواهد شد. نشانی اینترنتی:

 <http://chemhome.ir>

● **سایت تخصصی تاریخ اسلام:** در این وبگاه که منبع بسیار خوبی از تاریخ اسلام است، امکان مطالعه مقالات متعدد و دانلود کتاب‌های الکترونیکی مربوط به تاریخ اسلام را خواهید داشت. نشانی اینترنتی:

 <http://tarikheslam.com>

در انتهای این نوشته هم جا دارد به دوستان عزیز به خصوص معلمان بزرگوار عرض کنیم، یکی از بهترین وبگاه‌هایی که در راستای آموزش می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد وبگاه شبکه ملی مدارس ایران (رشد) است که بخش‌هایی بسیار قابل استفاده و کاربردی برای معلمان و دانش‌آموزان دارد. برای آشنایی عزیزان چند بخش مهم آن را نام خواهیم برد:

○ **کتاب‌های درسی (PDF):** در این بخش که لینک آن روی صفحه اصلی وبگاه (<http://roshd.ir>) قرار دارد می‌توانید کتاب‌های درسی پایه‌های گوناگون را با آخرین تغییرات آن‌ها به صورت pdf دانلود کنید. البته برای گرفتن آخرین کتاب‌های پایه‌های اول، دوم و ششم ابتدایی می‌توانید به نشانی اینترنتی <http://126.roshd.ir> رجوع کنید.

○ **آموزش مجازی:** با ورود به این بخش، علاوه بر امکان استفاده از آموزش‌های مجازی مرتبط با بعضی از نرم‌افزارهای کاربردی، امکان دسترسی به آموزش‌های مجازی بیش از ۷۰ کتاب درسی از دروس مقاطع گوناگون تحصیلی را به همراه امکانات مالی می‌دیا خواهید داشت.

○ **رسانه‌های آموزشی:** ورود به این بخش نیز امکان دریافت فیلم، عکس، انیمیشن و صدای مربوط به دروس گوناگون را برای شما عزیزان مهیا خواهد کرد.

ما در این نوشته کوشیدیم با معرفی بعضی از وبگاه‌های اینترنتی به شما عزیزان، گامی هر چند کوچک برای استفاده از فناوری به منظور تسهیل امور جاری شما برداریم.

تغذیه مناسب و گروه‌های غذایی

سپیده شهیدی

نام درس: حرفه‌وفن

پایه: سوم راهنمایی

واحد ۷: خوراک

موضوع: تغذیه مناسب و گروه‌های غذایی

اهداف: علت نیاز به غذا، شناسایی گروه‌های غذایی و ویژگی‌های آن‌ها، شناخت نیازهای غذایی افراد در سنین گوناگون

ابزارهای آموزشی: رایانه (به تعداد گروه‌های کلاس) با دسترسی به اینترنت و یک نرم‌افزار گرافیکی، دوربین دیجیتال و موبایل (به تعداد همهٔ بچه‌های کلاس)

مراحل تدریس

۱. سه روز قبل از شروع کلاس، معلم از چند نفر دانش آموز می خواهد یک شب با دوربین دیجیتال یا موبایل، از سفره شام خانواده عکس بگیرند. عکس ها از طریق ایمیل یا MMS برای معلم فرستاده می شوند. پس از بررسی، شش عکس (یا به تعداد گروه ها) انتخاب می شود و در وبلاگ کلاس قرار می گیرد. همان جا از بچه ها سؤال می شود: «به نظر شما محتویات کدام سفره برای شام نوجوانی مانند شما مناسب تر است؟ چرا؟»

۲. روز قبل از کلاس، پیامکی با این مضمون برای همه بچه های کلاس ارسال می شود: «در وبلاگ کلاس موضوع جدیدی با عنوان تغذیه قرار داده شده است. در قسمت نظرات، به سؤالی که پرسیده شده است پاسخ دهید.»

۳. معلم شب قبل از کلاس نظرات را بررسی می کند و پیغام هایی را که لازم است، پاسخ می دهد. ولی در مورد جواب ها هیچ قضاوتی نمی کند.

۴. در شروع کلاس، ابتدا بچه ها در شش گروه قرار می گیرند و درس با صحبت درباره عکس ها و نظرات وبلاگ آغاز می شود. عکس ها یک بار دیگر در کلاس نمایش داده می شوند تا بچه هایی که احیاناً شب قبل به وبلاگ دسترسی نداشته اند هم در جریان قرار بگیرند.

۵. معلم می پرسد: «اصلاً چرا باید غذا بخوریم؟» جواب ها روی تخته نوشته و در نهایت جمع بندی می شوند.
۶. معلم سؤال می کند: «آیا نیاز ما به همه مواد غذایی مشابه است؟» جواب ها فقط روی تخته نوشته می شوند. سپس از بچه ها خواسته می شود به نشانی های اینترنتی زیر مراجعه کنند و پس از مطالعه و انجام فعالیت های خواسته شده، جواب های روی تخته را در گروه هایشان تصحیح کنند.
<http://tebyan.net/newindex.aspx?pid=674>
http://mums.ac.ir/ch_mashhad1/fa/food
http://teamnutrition.usda.gov/resources/game/blastoff_game.html
۷. با توجه به اطلاعاتی که بچه ها از وبگاه های بالا کسب کرده اند، از آن ها سؤال می شود: «چرا مواد غذایی به صورت هرم روی هم قرار دارند؟ چرا نیاز ما به بعضی گروه ها کمتر و بعضی دیگر بیشتر است؟ برای سن شما کدام گروه باید کمتر یا بیشتر مصرف شود؟» جواب ها به روش بارش فکری جمع آوری و درباره هر یک بحث می شود.

۸. از بچه ها خواسته می شود تصویر یک هرم غذایی خالی را از سایت:

<http://classtech2000.com/techined/full2b/youare/youare.htm>

و یک عکس را هم به انتخاب معلم از وبلاگ ذخیره کنند. سپس آن را در فضای نرم افزاری گرافیکی باز کنند. از هر گروه خواسته می شود دو تصویر را در کنار هم درج کنند و در هرم غذایی نوع گروه های غذایی را که در آن وعده غذایی به کار رفته است بنویسند. سپس

مشخص کنند کدام گروه های غذایی کم یا زیادند، اصلاً وجود ندارند یا مناسب هستند؟ معلم با حرکت بین گروه ها آن ها را هدایت می کند. نتایج در پایین تصویر نوشته می شود و در نهایت، فعالیت به صورت یک فایل عکسی برای معلم ایمیل می شود.

۹. معلم تصاویر حاوی جمع بندی را در وبلاگ قرار می دهد.

۱۰. تکلیف

- در طول هفته بچه های هر گروه باید به صورت فردی، با مراجعه به وبلاگ، کار یک گروه دیگر را که معلم تعیین کرده است مشاهده و نقد کنند. سپس به صورت تکلیف فردی برای معلم ایمیل کنند.
- تحقیق کنید صفحه ۱۲۹ را به صورت فردی انجام دهند.

اهل معاشرت
هستند و از برقراری
ارتباط با دیگران
لذت می‌برند.

هوش‌های خندگانه

مزایای هوش میان‌فردی

افرادى كه هوش میان‌فردى
بالایی دارند
از بودن در جمع
احساس خوبی دارند.

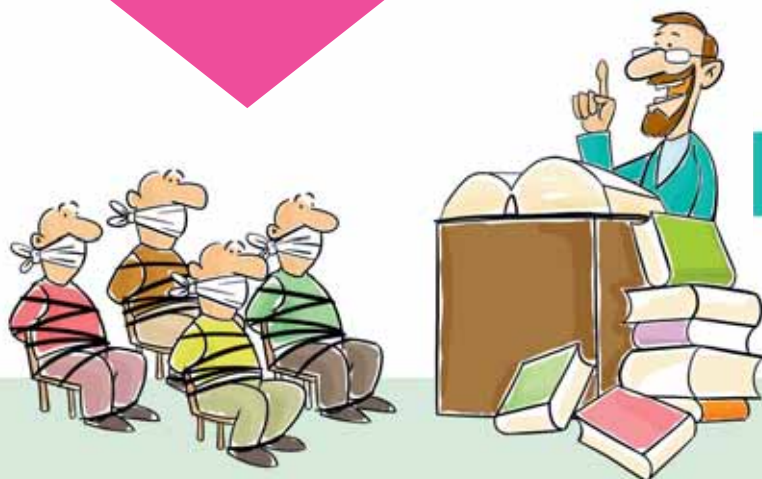

در کل در جمع احساس راحتی
می‌کنند.

از انتقال
دانشته‌های خود به
دیگران
لذت می‌برند.

حال افراد را از روی
خطوط چهره‌شان
متوجه می‌شوند.

سلام
شنیدم خطوط چهره رو
خوب می‌خونی...

بهترین شغل برای آن‌ها
مدیریت است.

در فیابان‌های شلوغ شهر
عکس‌العمل‌های فوبی
نشان می‌دهند.

به کوشش محمد شاکر
مهدی رضاییان

مدیران مدارس راهنمایی در میزگردی از
هوشمندسازی و مشکلات آن گفتند

کجای راه هوشمندسازی مدارس هستیم؟

سمانه آزاد

عکس‌ها: آمنه اولیا و اعظم لاریجانی

این‌ها همه برداشت‌های متفاوت از هوشمندسازی مدارس است که در میزگرد مجله رشد آموزش راهنمایی تحصیلی با مدیران مدارس راهنمایی مطرح شد.

در این نشست، مدیران از تعریف هوشمندسازی، مشکلاتی که بر سر راه هوشمندسازی مدارس وجود دارد و بسترهایی که باید برای رسیدن به این هدف ایجاد شود سخن گفتند. آنچه می‌خوانید بخشی از سخنان این مدیران است.

هستند که برای هوشمند کردن مدرسه خود با وجود مشکلات مالی، تخته‌های هوشمند را تهیه کرده‌اند اما از آنجا که معلمانشان آموزش ندیده‌اند، از آن‌ها استفاده نمی‌کنند!

در این میان، مدیرانی هم هستند که هوشمندسازی مدارس را به استفاده از تجهیزات جدید آموزشی محدود نمی‌دانند و در نظام هوشمند به شیوه‌های جدید آموزش مانند دانش‌آموز محوری هم نظر دارند.

مدتهاست که هوشمندسازی مدارس به یکی از مباحث روز آموزش و پرورش کشور و دغدغه مدیران مدارس تبدیل شده است. برخی از مدیران هنوز با تعریف دقیق هوشمندسازی آشنا نیستند. بنابراین، اقدامی در این حوزه نداشته‌اند. برخی دیگر هوشمندسازی را ورود فناوری‌های جدید به مدرسه می‌دانند و از این‌رو، مدرسه خود را به انواع رایانه‌ها و تخته‌های هوشمند مجهز کرده‌اند. سوی دیگر ماجرا مدرسی

محمدعلی تعجبیان: ابتدا باید تعریف مشخصی از هوشمندسازی به مدیران مدارس ارائه شود تا مدرسه‌ها به قبرستان سخت‌افزارهای رایانه‌ای تبدیل نشود

فاطمه محرمی: هوشمندسازی مدارس تنها به استفاده از تخته هوشمند محدود نمی‌شود، بلکه باید همه روندهای مدیریت، نظارت و آموزش هوشمند باشد

همیشه پای پول در میان است

گرچه مشکلات مالی برای تجهیز مدارس به سخت‌افزارها و تجهیزات در همه مدرسه‌ها وجود دارد، اما شاید این موضوع در مدارس دولتی بیشتر نمایان باشد. به گونه‌ای که بیشتر مدیران

مدارس دولتی در این نشست به این موضوع اشاره داشتند. «عباس کاظمی‌نسب»، مدیر مدرسه راهنمایی دولتی امام سجاد (ع) یزد با اشاره به مشکلات مالی در این زمینه گفت: «با وجود اینکه در مدرسه تنها دو کلاس را به تخته هوشمند مجهز کرده‌ایم، اما استقبال از آن بسیار عالی است. این تخته به خصوص از سوی معلمان درس‌های علوم، عربی، زبان، ریاضی و حتی حرفه‌وفن بسیار مورد توجه قرار گرفته است. اما با این روش نمی‌توان مدارس را هوشمند کرد و باید فکری اساسی کرد. چرا که مشکلات مالی به خصوص در مدرسه‌های دولتی اجازه نمی‌دهد ما بیش از این مدارس را مجهز کنیم. به نظر من بهتر است آموزش و پرورش تجهیز کلاس‌ها و هزینه‌های آن را تقبل کند».

فاطمه محرمی، مدیر مدرسه راهنمایی دولتی شهید پاک‌نژاد یزد، برخلاف برخی دیگر از همکارانش، به دلیل شرکت در کلاس‌های آشنایی با هوشمندسازی مدارس، معتقد بود نقشه راه را می‌داند، اما باز هم مشکلات مالی و آموزش ندیدن نیروی انسانی مانع از دستیابی به اهداف می‌شود: «هوشمندسازی مدارس تنها به استفاده از تخته هوشمند محدود نمی‌شود، بلکه باید همه روندهای مدیریت، نظارت و آموزش هوشمند باشند. همه این‌ها در کنار هم مدرسه هوشمند را تشکیل می‌دهند. اما متأسفانه برخی مدرسه‌ای را هوشمند می‌دانند که در کلاس آن از تخته هوشمند استفاده می‌شود و دانش‌آموزان از رایانه استفاده می‌کنند».

محرمی ادامه داد: «من با شرکت در کلاس‌هایی که وزارت آموزش و پرورش برای توجیه هوشمندسازی مدارس برگزار کرد، تا حدودی با راه و مسیر هوشمندسازی مدرسه آشنا شده‌ام، اما مشکلات مالی و همچنین سردرگمی در انتخاب تجهیزات باعث می‌شود نتوانیم اقدام مناسبی بکنیم. علاوه بر این، معلمان هم باید در این زمینه توجیه شوند و آموزش‌های لازم را ببینند. متأسفانه هنوز این اتفاق نیفتاده است».

مدرسه‌ها را قبرستان سخت‌افزار نکنیم

در حیطه هوشمندسازی باید با تعریف ما از آن یکسان باشد.»

مشکلات مالی یکی از مهم‌ترین مشکلاتی است که بر سر راه هوشمندسازی مدارس وجود دارد. این، موضوع دیگری بود که تعجبیان، مدیر مدرسه راهنمایی مشاهیر اعظم یزد به آن اشاره کرد و گفت: «موضوع هوشمندسازی هنوز برای ما مدیران تعریف نشده است. در نتیجه نمی‌دانیم باید کار را از چه نقطه‌ای شروع کنیم. هر یک از مدیران هم برداشت خاصی از هوشمندسازی مدارس دارند. مثلاً برخی گمان می‌کنند با یک تخته هوشمند و قلم نوری مدرسه هوشمند می‌شود و برخی هم با وجود ویدئو پروژکتور و رایانه، مدرسه را هوشمند می‌دانند. مدیران هنوز درباره نحوه هوشمندسازی مدرسه توجیه نشده‌اند و نمی‌دانند باید چه مسیری را طی و چه سخت‌افزارها و تجهیزاتی را تهیه کنند. این در صورتی است که ابتدا باید تعریف مشخصی از هوشمندسازی به مدیران مدارس ارائه شود تا مدرسه‌ها به قبرستان سخت‌افزارهای رایانه‌ای تبدیل نشوند».

این مدیر، آموزش مناسب معلمان را هم منوط به تعریف هوشمندسازی دانست و گفت: «ما در حوزه آموزش نیروی انسانی دغدغه زیادی نداریم و حتی معلمان بازنشسته هم مشتاق آموختن و شرکت در کلاس‌های هوشمندند، اما در ابتدا باید هوشمندسازی را تعریف کنیم و بدانیم قرار است از چه نوع نظامی استفاده کنیم تا آموزش متناسب با آن تعریف را به معلمان ارائه دهیم. در واقع، آموزش به صورت فردی وجود دارد و معاون فناوری و همچنین تولید محتوای الکترونیک مرتبط با درس‌ها از سوی آموزش و پرورش را از دیگر ملزومات هوشمندسازی مدارس دانست و گفت: «برای درس‌های دوره ابتدایی نرم‌افزاری تولید شده‌اند که معلمان را در تدریس یاری می‌کنند. ما هم قصد داشتیم با کمک برخی مهندسان برای کتاب‌های دوره راهنمایی چنین نرم‌افزارهایی را تولید کنیم، اما هیچ تضمینی وجود نداشت که کتاب‌ها برای سال بعد تغییر نکنند؛ چرا که اگر کتاب درسی تغییر کند، دیگر آن نرم‌افزار کارایی نخواهد داشت. اگر آموزش و پرورش خود به تولید این نرم‌افزارها اقدام کند، دیگر با این مشکل روبه‌رو نخواهیم بود».

نداشتن تعریف روشن و مشخص از هوشمندسازی و مدرسه هوشمند، نخستین نکته‌ای بود که محمدعلی تعجبیان، مدیر مدرسه راهنمایی غیردولتی مشاهیر اعظم یزد به آن اشاره کرد و گفت: «موضوع هوشمندسازی هنوز برای ما مدیران تعریف نشده است. در نتیجه نمی‌دانیم باید کار را از چه نقطه‌ای شروع کنیم. هر یک از مدیران هم برداشت خاصی از هوشمندسازی مدارس دارند. مثلاً برخی گمان می‌کنند با یک تخته هوشمند و قلم نوری مدرسه هوشمند می‌شود و برخی هم با وجود ویدئو پروژکتور و رایانه، مدرسه را هوشمند می‌دانند. مدیران هنوز درباره نحوه هوشمندسازی مدرسه توجیه نشده‌اند و نمی‌دانند باید چه مسیری را طی و چه سخت‌افزارها و تجهیزاتی را تهیه کنند. این در صورتی است که ابتدا باید تعریف مشخصی از هوشمندسازی به مدیران مدارس ارائه شود تا مدرسه‌ها به قبرستان سخت‌افزارهای رایانه‌ای تبدیل نشوند».

این مدیر، آموزش مناسب معلمان را هم منوط به تعریف هوشمندسازی دانست و گفت: «ما در حوزه آموزش نیروی انسانی دغدغه زیادی نداریم و حتی معلمان بازنشسته هم مشتاق آموختن و شرکت در کلاس‌های هوشمندند، اما در ابتدا باید هوشمندسازی را تعریف کنیم و بدانیم قرار است از چه نوع نظامی استفاده کنیم تا آموزش متناسب با آن تعریف را به معلمان ارائه دهیم. در واقع، آموزش

ناصر دهقان: اکنون تنها آموزشی که معلمان در زمینه هوشمندسازی می‌بینند، نحوه کار با تخته‌های هوشمند است که فروشندگان و مهندسان شرکت‌ها ارائه می‌کنند

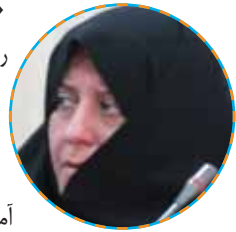
نمره و کلاس هوشمند؛ جمع ضدین!

«عشرت ترکمانی» مدیر مدرسه

راهنمایی دولتی ام‌البینین یزد، نظام نمره‌دهی و ارزشیابی براساس نمره و نیز رتبه‌بندی براساس معدل و کنکور را با آموزش مفهومی در نظام مدرسه

هوشمند در تعارض دانست: «تختین

مشکل ما نبود منابع مالی کافی برای تجهیز مدرسه است، اما علاوه بر این، من به عنوان مدیر نمی‌دانم وقتی هنوز نظام نمره‌دهی، معدل و رتبه در کنکور ملاک ارزشیابی است، چگونه می‌توان از نظام هوشمند و دانش‌آموز محور در کلاس‌ها بهره برد؟ کلاس هوشمند، کلاسی دانش‌آموز محور است و معلم نباید نقشی را که در کلاس‌های قدیمی داشت، داشته باشد. اما وقتی هنوز ارزشیابی براساس نمره و رتبه دانش‌آموز در کنکور است، معلم ترجیح می‌دهد به همان شیوه‌های قدیمی درس بدهد و سطح علمی دانش‌آموزان را مانند گذشته بالا ببرد.»

جابه‌جایی تخته سیاه با تخته هوشمند

چهار کلاس از کلاس‌های مدرسه راهنمایی شاهد یزد به تخته هوشمند مجهز هستند؛ گرچه مدیر مدرسه، ناصر دهقان، معتقد است این تخته‌ها نشانه هوشمند بودن مدرسه نیستند، بلکه مدرسه‌ای هوشمند است که همه امور اداری و آموزشی آن به کمک فناوری اطلاعات صورت گیرد. به گفته

این مدیر، با وجود اینکه هوشمندسازی مدارس به یکی از مهم‌ترین

موضوعات امروز آموزش و پرورش تبدیل شده، اما هنوز بسترهای لازم برای آن ایجاد نشده است: «هوشمندسازی مدارس نیازمند بستری است که هنوز ایجاد نشده‌اند. یکی از این بسترها وجود نیروی فعال در حوزه فناوری اطلاعات در مدرسه‌هاست تا بتواند مشکلات احتمالی را برطرف کند. مدرسه‌های کمی هستند که بتوانند از چنین نیرویی بهره ببرند. پس وجود نیروی متخصص در این حوزه، یکی از بسترهای لازم و ضروری است تا تخته‌های هوشمند و دیگر تجهیزات به سر نوشت رایانه‌ها در مدارس دچار نشوند.

یکی دیگر از بسترها، آموزش معلمان است. اکنون تنها آموزشی که معلمان در زمینه هوشمندسازی می‌بینند، نحوه کار با تخته‌های هوشمند است که فروشندگان و مهندسان شرکت‌ها ارائه می‌کنند. با این وضعیت، تنها اتفاقی که افتاده، استفاده از تخته‌های هوشمند به جای تخته سیاه و گچ است، در حالی که هوشمندسازی تنها به این موضوع محدود نمی‌شود.»

پیشی گرفته‌اند: «امروزه دانش‌آموزان در استفاده

از رایانه و فناوری‌های روز، نسبت به معلمان ماهرترند و در این حوزه از معلمان خود پیشی گرفته‌اند؛ آن قدر که گاهی دانش‌آموزان می‌توانند با استفاده از تجهیزات جدید تدریس کنند. این امر باعث می‌شود معلمان در مقابل شاگردانشان احساس کمبود مهارت داشته باشند. بنابراین، باید آموزش‌های اساسی را به معلمان ارائه داد.»

البته گاهی معلمان در این زمینه آموزش‌هایی می‌بینند، اما جابه‌جایی آن‌ها باعث می‌شود آموزش‌هایی ثمر بمانند.

مehتاب نمکی، مدیر مدرسه راهنمایی دولتی امام خمینی (ره) یزد، در این باره گفت: «به کمک مهندسان شرکتی که از آن‌ها تجهیزاتی را برای مدرسه تهیه کرده بودیم، جلسه‌ای برای معلمان ترتیب دادیم تا بتوانند از تنها کلاسی که هوشمند شده است، به صورت چرخشی استفاده کنند. اما متأسفانه در سازمان دهی سال جدید، اکثر معلمان ما جابه‌جا شدند و آموزش‌های ما بی‌اثر شد.»

دانش‌آموزان ماهرتر از معلم

عباس سلیمان‌زاده، مدیر مدرسه رزمندگان اسلام یزد، مهارت نداشتن معلمان در استفاده از فناوری‌های جدید را هم یکی دیگر از مشکلات دانست که بر سر راه هوشمندسازی مدارس قرار دارد: «بسیاری از معلمان ما

هنوز با هفت مهارت اولیه‌ای‌تی آشنا نیستند و نمی‌توانند با رایانه کار کنند. با وجود این، چگونه می‌توانند در کلاس‌های هوشمند درس بدهند؟ مثلاً ما سه سال پیش کارگاه‌ای‌تی مدرسه را مجهز کردیم، اما طی این سه سال شاید فقط به اندازه چهار ساعت از آن استفاده شد، چرا که معلمان مهارت استفاده از آن‌ها را ندارند.»

طاهره اسدی، مدیر مدرسه راهنمایی شهید صدوقی یزد هم به مهارت نداشتن معلمان در استفاده از فناوری‌های نوین اشاره کرد، آن هم در حالی که دانش‌آموزان در این زمینه از معلمان

مهدی ربیعی: مدارس هوشمند، مدارس رایانه محور

نیستند، بلکه مدارس «فهم محور» هستند

عباس سلیمانزاده: بسیاری از معلمان ما هنوز با هفت مهارت اولیه‌ای‌تی آشنا نیستند و نمی‌توانند با رایانه کار کنند. با وجود این، چگونه می‌توانند در کلاس‌های هوشمند درس بدهند

هوشمندسازی؛ پرورش دانش‌آموزان برای آینده

فاطمه ذوالفقاری، مدیر مجتمع

آموزشی اختر دانش یزد، نه تجهیزات بلکه فکر هوشمندانه و تغییر نگرش و دیدگاه‌ها را نخستین قدم در هوشمندسازی مدرسه می‌داند: «من معتقدم

برای هوشمندسازی مدرسه ابتدا باید

هوشمندانه فکر کرد. یعنی محیط مدرسه را به منظور تربیت بچه‌ها برای زندگی در آینده به محیط فراگیرنده مثبت تبدیل کنیم. در این محیط، رشد، شکوفایی توانایی‌ها و استعدادها دانش‌آموزان در همه ابعاد مدنظر است. به نظر من، چنین مدرسه‌ای را می‌توان مدرسه هوشمند دانست. در واقع باید دیدگاه خود را نسبت به مقوله هوشمندسازی تغییر دهیم، پس از آن تجهیزات و کاستی‌ها به تدریج برطرف می‌شوند. بنابراین، باید ابتدا آموزش را آغاز و معلمان و خانواده‌ها را با دنیای زیبایی که با هوشمندسازی مقابل فرزندانمان باز می‌شود آشنا کنیم».

ذوالفقاری ادامه داد: «حاصل کار معلم باید فردی باشد که می‌خواهد در آینده زندگی کند. پس باید برای آینده تربیت شود. آینده پشت در است، بنابراین فرصت زیادی نداریم و باید سریع‌تر از زمان حرکت کنیم. دانش‌آموزان ما برای آینده‌ای موفق، به دامنه آموزشی و مهارتی بالاتر نیاز دارند. باید فرایند آموزش در مدرسه را کیفیت ببخشیم. کیفیت بخشی به فرایند آموزش هم ابزارهای خاص خود را دارد، مانند وسیله‌های کمک آموزشی و این اواخر هم تخته‌های هوشمند. پس اگر دغدغه ما مدیران فقط منابع مالی و تجهیزات باشد، هیچ وقت به هدف نخواهیم رسید. باید ابتدا دیدگاه‌ها و نگرش‌ها را نسبت به هوشمندسازی تغییر دهیم و سپس برای پرورش دانش‌آموزانمان برای زندگی در آینده، فرایند آموزش را با استفاده از تجهیزات کیفیت ببخشیم».

او نقش مدیران مدارس را نیز چنین توصیف کرد: «مدیر مدرسه هوشمند باید بتواند در برنامه درسی مدرسه، در سه حوزه دانش، نگرش و مهارت، توازن ایجاد کند تا دانش‌آموزان برای جهانی زندگی کردن آمادگی پیدا کنند».

مینا مهرورز: گام نخست در هوشمندسازی، وجود معلم هوشمند است. معلم باید ویژگی‌هایی داشته باشد که او را هوشمند بدانیم و تجهیزات و سخت‌افزارها تنها ابزار هستند

مدرسه هوشمند، مدرسه فهم محور

مهدی ربیعی، مدیر مدرسه منطقه ۱۷ تهران نیز تجهیزات و سخت‌افزارها را تنها وسیله‌ای برای عمیق کردن آموزش دانست و گفت: «مدرسه هوشمند مدرسه‌ای است که علاوه بر استفاده از امکانات فیزیکی مدرسه و برنامه‌هایی مانند سایر مدارس، می‌کوشد با تجهیز به امکانات رایانه‌ای و فناوری‌های مربوطه، کنترل و مدیریت خود را بر این اساس مبتنی کند و محتوای اکثر دروس را الکترونیکی و ارزشیابی و نظارت نظام را هوشمند کند. این نظام امکانی فراهم می‌آورد تا دانش‌آموزان، اولیا، معلمان و کادر مدرسه در تعامل همیشگی و پویا برنامه خود را به پیش برند. باید توجه داشت، مدارس هوشمند، مدارس رایانه محور نیستند، بلکه مدارس «فهم محور» هستند. تمامی تجهیزات فناوریانه باید در خدمت عمیق کردن فهم و دانایی دانش‌آموز باشد. فناوری‌های نوین آموزشی هدف نیستند، بلکه وسیله‌اند. لذا ضروری است متولیان اداره مجموعه‌های هوشمند، به تناسب موقعیت، بر این ابزارها تسلط داشته باشند».

وی درباره نقش معلمان در این مدارس نیز گفت: «معلمان فکور و توانمند از ارکان اصلی مدارس هوشمند هستند. معلمانی که نه تنها باید اطلاعات و مهارت‌های تخصصی، مهارت‌های حرفه‌ای و مهارت‌های آتی را داشته باشند، بلکه از توانایی تسلط بر امکانات فناوری، طراحی آموزش‌های تعاملی و همچنین تلفیق مهارت‌هایی نظیر ارتباط دوطرفه با والدین و اطلاع‌رسانی مستقیم به آن‌ها، ارائه دروس الکترونیکی و تکمیل در صفحات شخصی معلمان و ثبت نمونه سؤالات امتحانی برای آمادگی بیشتر دانش‌آموزان برخوردار باشند. طبق اصل تربیت، در مدرسه هوشمند، مربی جایگزین معلم می‌شود، یعنی آموزش باید از حالت تک بعدی خارج شود و جایگاه معلم از متکلم‌وحده به سوی مدیر و مشاور و حتی همکار دانش‌آموز تغییر یابد. کلاس درس نیز به اتاق دارای میز و نیمکت محدود نمی‌شود و هر مکان و فرصت دیگری در مدرسه، کلاس درس خواهد بود».

مهدی ربیعی: در مدرسه هوشمند، مربی جایگزین معلم می‌شود، یعنی آموزش باید از حالت تک بعدی خارج شود و جایگاه معلم از متکلم و حده به سوی مدیر و مشاور و حتی همکار دانش آموز تغییر یابد

ابوالفضل پهلوان: ما باید دانش آموزی تربیت کنیم که خلاق باشد، بتواند درست فکر کند، یاد بگیرد و کشف دانش کند. اگر آموزش ما به این نکته‌ها معطوف شد، هوشمند خواهد بود، حتی اگر از رایانه استفاده نکنیم

معلم هوشمند، پیش نیاز مدرسه هوشمند

مینا مهرورز، مدیر منطقه دو شهر تهران نیز نبود

تعریف مشخص از مدرسه هوشمند را یکی از مهم ترین مشکلات اجرا دانست. او با اشاره به تجربه خود گفت: «بحث هوشمندسازی در کنار موضوع یاددهی و یادگیری و کنار گذاشتن روش سنتی تدریس باعث شد ما از سال گذشته به فکر

فعالیت در زمینه هوشمندسازی بیفتیم. اما متأسفانه یکی از مشکلات من و سایر مدیران ناآگاهی از معنای دقیق هوشمندسازی بود. چرا که هیچ هادی و راهبری وجود نداشت و این موضوع به مصداق «هر کس از ظن خود شد یار من» تبدیل شده بود.

مهرورز وجود معلم هوشمند را در راه هوشمندسازی مدرسه مهم توصیف کرد و گفت: «شاید تعریف معلم هوشمند همان تعریف کلیشه‌ای باشد که در روان‌شناسی تربیتی مطرح است و می‌گوید: فیزیک علم است، اما معلمی هنر است. یعنی هیچ علمی بدون هنر معلمی ره به جایی نمی‌برد و مهم این است که معلم چگونه موضوعات را به دانش آموز منتقل می‌کند. این به نگاه معلم بستگی دارد که چگونه مطالب را با زبان مناسب دانش آموزان و با استفاده از زبان بدن خودش بیان کند و جمع‌بندی مطلوبی داشته باشد. پس گام نخست در هوشمندسازی، وجود معلم هوشمند است. معلم باید ویژگی‌هایی داشته باشد که او را هوشمند بدانیم و تجهیزات و سخت‌افزارها تنها

ابزار هستند. اگر معلم بتواند از این ابزارها برای رسیدن به هدف که همان یادگیری است استفاده کند هوشمند است».

مهرورز با تأکید بر آموزش هوشمندی به معلمان ادامه داد: «از دیگر ویژگی‌های معلم هوشمند این است که باید با اصول فکر کردن آشنا باشد تا بتواند آن‌ها را به دانش آموزانش هم منتقل کند. علاوه بر این، معلم هوشمند باید مدیریت خوبی داشته باشد؛ به طوری که بتواند نظرات و اطلاعات بچه‌ها را که از منابع گوناگون جمع‌آوری شده‌اند سمت‌وسو بدهد و مدیریت کند. مدیریت او بر نتیجه نهایی تأثیر گذار است. معلم هوشمند باید حداقل یک قدم از دانش آموزان خود جلوتر باشد و بتواند از نرم‌افزارهای گوناگون و اینترنت در کلاس خود استفاده کند و به دانش آموزان هم آموزش دهد. در واقع، معلم هوشمند پیش از آنکه به فکر آموزش دانش آموزان باشد، باید به فکر آموزش و یادگیری خودش هم باشد، طوری که هر روز از روز قبل جلوتر باشد».

طاهره اسدی: امروزه دانش آموزان در استفاده از رایانه و فناوری‌های روز، نسبت به معلمان ماهر ترند و در این حوزه از معلمان خود پیشی گرفته‌اند

دانش آموز خلاق، محصول مدرسه هوشمند

در میزگرد مجله رشد آموزش راهنمایی تحصیلی با مدیران مدارس راهنمایی، مهندس ابوالفضل پهلوان، رئیس اداره فناوری اطلاعات و آمار شهر یزد هم حضور داشت. وی با تأیید برخی مشکلات مطرح شده از سوی مدیران، درباره تعریف و نقشه راه هوشمندسازی گفت: «تعاریف متعددی از هوشمندسازی ارائه شده‌اند. اما آموزش و پرورش مدرسه‌ای را هوشمند می‌داند که در آن روند اجرای همه فرایندها اعم از مدیریت، نظارت، کنترل، یاددهی - یادگیری، منابع آموزشی و کمک آموزشی، ارزشیابی، اسناد و امور دفتری، ارتباطات و مبانی توسعه آن‌ها مبتنی بر فاوا (فناوری اطلاعات و ارتباطات) و در جهت بهبود نظام آموزشی و تربیتی پژوهش محور طراحی شده باشد.

با این حساب می‌توان گفت تا حد زیادی بیشتر امور مدرسه با فناوری اطلاعات مرتبط شده‌اند، اما من مدرسه‌ای را هوشمند می‌دانم که

فارغ‌التحصیلی خلاق و توانمند را برای جامعه تربیت کند؛ دانش آموزی که مهارت یادگیری و خودآموزی را داشته باشد و بتواند آنچه را که اراده می‌کند یاد بگیرد. دانشی که ما امروز به دانش‌آموز منتقل می‌کنیم، شاید در سال‌های بعد برایش کاربردی نداشته باشد، چرا که عمر دانش به شدت کاهش یافته است. پس ما باید دانش‌آموزی تربیت کنیم که خلاق باشد، بتواند درست فکر کند، یاد بگیرد و کشف دانش کند. اگر آموزش ما به این نکته‌ها معطوف شد، هوشمند خواهد بود، حتی اگر از رایانه استفاده نکنیم».

پهلوان با اشاره به آموزش معلمان، آن‌ها را نه فقط استفاده‌کننده از ابزار بلکه تولیدکننده محتوا هم دانست و گفت: «آموزش معلمان نه فقط به عنوان استفاده‌کننده از ابزار، بلکه به عنوان تولیدکننده محتوا امر بسیار مهمی است. البته چون همه معلمان مهارت‌های جانبی و فرصت کافی برای تولید محتوا با قابلیت‌های بالا را ندارند، باید به سمت تولید محتوای موضوعی حرکت کنند. یعنی به جای تولید محتوای مربوط به کتاب درسی، محتوایی مربوط به یکی از مباحث کتاب را تولید کنند. علاوه بر این، باید پایگاهی ملی وجود

داشته باشد که معلمان بتوانند محتواهای تولیدشده خود را در اختیار همکاران دیگر قرار دهند تا آن‌ها نیز از این محتواها بهره ببرند.»

وی درباره نقشه راه هوشمندسازی مدارس نیز گفت: «بسیاری از مدیران از نبود نقشه راه هوشمندسازی گلایه داشتند؛ در حالی که نقشه راه موجود است. «نقشه راه مدارس هوشمند» و «شیوه‌نامه هوشمندسازی مدارس» منابعی هستند که مدیران می‌توانند به آن‌ها مراجعه کنند. البته ما باید نقشه راه را برای مدیران تحلیل می‌کردیم، اما با توجه به برخی مشکلات، از جمله خشکسالی مالی، این امر محقق نشد.»

در شیوه‌نامه هوشمندسازی مدارس، پنج سطح برای هوشمندسازی مطرح شده است که عبارت‌اند از نیمه الکترونیک، الکترونیک، نیمه هوشمند، هوشمند و هوشمند پیشرفته. خوشبختانه صعود به هر کدام از سطوح، باعث اتلاف سرمایه‌گذاری نمی‌شود، چون هر کدام پله‌ای است برای رسیدن به مرحله بعد. ولی ما انتظار داریم که امسال مدارس غیردولتی و خاص خود را به سطح نیمه الکترونیک برسانند که تعدادی هم رسیده‌اند.»

کجای راه هوشمندسازی مدارس هستیم؟

طبق تعریفی که در کتاب «نقشه راه مدارس هوشمند» شده است، مدارس هوشمندند که همه فرایندهای آن اعم از مدیریت، نظارت، کنترل، یاددهی - یادگیری، ارزشیابی، اسناد و امور دفتری و... مبتنی بر فاوا (فناوری اطلاعات و ارتباطات) باشد. با وجود این می‌توان نتیجه گرفت که مدرسه‌های ما بیش از آنکه هوشمند باشند، به مرحله نیمه الکترونیک و الکترونیک رسیده‌اند.

اما آنچه که بیش از هر چیز ذهن این مدیران را به خود مشغول کرده، این است که تعریف هوشمندسازی چیست؟ نقشه راه کجاست؟ تفاوت مدرسه هوشمند با مدرسه عادی چیست؟ تنها با ورود فناوری به مدرسه، هوشمندسازی اتفاق افتاده است؟ منابع مالی برای تجهیزات هوشمندسازی از چه طریق تأمین می‌شوند؟ نیروی انسانی آموزش دیده در حوزه هوشمندسازی چه جایگاهی در این مدرسه‌ها دارد؟ این‌ها تنها بخشی از سؤالاتی هستند که ذهن مدیران حاضر در این نشست را به خود مشغول کرده بودند. سؤالاتی که نمونه خروارند و حتماً مدیران دیگر هم به آن‌ها می‌اندیشند.

البته جواب این سؤالات را می‌توان از پایگاه اینترنتی پورتال مدارس هوشمند تهران به نشانی زیر دریافت کرد:

<http://www.tehransmartschools.ir>

معلمان و مدیران مدارس با مراجعه به این پایگاه اینترنتی، علاوه بر دریافت نقشه راه مدارس هوشمند و تعریف آن، می‌توانند از تازه‌ترین مطالب معلمان و مدیران این مدارس و تجربه‌های آن‌ها در این راه بهره‌مند شوند.

اما چرا با وجود چنین پرتالی و نیز انتشار کتاب «نقشه راه مدارس هوشمند»، باز هم بسیاری از معلمان و مدیران از تعریف مدرسه هوشمند بی‌اطلاع‌اند؟ قطعاً پاسخگویی شفاف به این سؤالات و درگیر کردن معلمان و مدیران با معنای واقعی هوشمندسازی باعث خواهد شد مسیر کوتاه‌تر و کم هزینه‌تری را برای رسیدن به نقطه مطلوب طی کنیم.

فاطمه ذوالفقاری: در محیط فراگیرنده مثبت، رشد، شکوفایی توانایی‌ها و استعدادها
دانش‌آموزان در همه ابعاد مدنظر است. به نظر من، چنین مدرسه‌ای را می‌توان مدرسه
هوشمند دانست

سیری در تولید محتوای آموزش الکترونیکی

سیدباقر میرطالبی

دانشجوی دکترای فناوری اطلاعات و ارتباطات
و معلم شهر یزد

تعریف

محتوای آموزشی مشتمل بر تجربیات، یافته‌ها، کشفیات و نظریه‌هاست که با روش‌ها و ابزارهای گوناگون به منظور تکمیل فرایند یاددهی - یادگیری و کاربرد در حیطه‌های گوناگون زندگی نقش آفرین است و می‌تواند تغییراتی جدید و ساختاری نو در زندگی بشر ایجاد کند و در حقیقت سرچشمه اصلی تحولات زندگی بشری باشد.

تاریخچه تولید محتوای آموزشی

تولید محتوای آموزشی و روش‌های آموزش، به موازات تحولات زندگی بشر، متحول و همگام با آن دستخوش تغییر شده است. چنان که حکاکی روی سنگ‌ها، ابزار تولید محتوای نوشتاری در زمان استفاده از سنگ برای شکار بود و نوشتن روی پوست حیوانات، هم‌زمان با استفاده از آن برای پوشش نیز روشی دیگر برای این کار به شمار می‌رفت. اختراع کاغذ انقلاب جدیدی در تولید محتوای نوشتاری بود. خصوصیات ویژه این ماده که هم اکنون نیز به عنوان رایج‌ترین ابزار در آموزش کاربرد دارد، پیشرفتی سریع در تولید محتوای آموزشی را در پی داشت و انتشار کتاب‌ها و مجلات و... به انتشار سریع‌تر محتوا انجامید.

رواج سخت‌افزار و ابزار الکترونیکی
در امر آموزش، بستری برای
تولید محتوای درسی فراهم کرده
و رویکردی را با عنوان محتوای
الکترونیک موجب شده است

نقطه هدف تولید محتوای
الکترونیک، دانش‌آموز
و تأثیرگذاری روی
اوست. در هر مرحله از
تولید محتوا، دانش‌آموز
می‌تواند نقش آزمونگر را
ایفا کند

نگاهی اجمالی بر ایفای نقش عناصر تولید محتوای درسی:

۱. معلم: آموزش روش‌های گوناگونی
دارد که معلم با گذشت زمان و کسب تجربه،
به بهترین و تأثیرپذیرترین آن‌ها دست می‌یابد.
تجربیات معلم می‌تواند شالوده اصلی کار را
مشخص کند تا کار تولید از کجا شروع شود، به چه سبکی
ادامه یابد و به کجا منتهی شود.

۲. کدنویس (مهندس نرم‌افزار): وظیفه تبدیل
فلوچارت تولیدی توسط معلم به کدهای رایانه‌ای را بر عهده
دارد و در واقع رابط بین انسان و دستگاه رایانه است و نبود
وی کانال ارتباطی را مسدود می‌سازد.

۳. دانش‌آموز: نقطه هدف تولید محتوای الکترونیک،
دانش‌آموز و تأثیرگذاری روی اوست. در هر مرحله از تولید
محتوا، دانش‌آموز می‌تواند نقش آزمونگر را ایفا کند. نقاط
ضعف و قدرت و حتی نقص با توجه به نظر او برطرف
می‌شود تا در انتها محتوایی با حداقل ایراد تولید شود.

۴. نرم‌افزار: نوع نرم‌افزار مورد استفاده با توجه به
جنبه استفاده عمومی یا تخصصی، اهمیت ویژه‌ای دارد و
چنانچه نرم‌افزار از جمله نرم‌افزارهای کاربرد عمومی باشد،
به انتقال محتوا و انتشار محتوای جدید کمک زیادی خواهد
کرد و بستری مناسب برای تولید محتواهای دیگر خواهد
شد.

۵. سخت‌افزار: انتخاب سخت‌افزار مورد نیاز باید با
توجه به توانایی و قابلیت‌هایی نظیر سادگی استفاده از آن،
در دسترس بودن، قیمت مناسب و... صورت پذیرد. چنانچه
سخت‌افزار مورد نیاز محتوا تخصصی باشد، مانع انتشار و
کاربرد گسترده آن می‌شود.

نتیجه اینکه تنها راهکار برای تولید محتوای
الکترونیکی مؤثر، ایجاد تیم متشکل از عناصر مرتبط ذکر
شده است.

محتوای درسی الکترونیک

چندین دهه از انقلاب دیجیتال می‌گذرد. این انقلاب
با سرعتی زیاد زندگی بشر را تحت تأثیر قرار داده است، و
همچنین محتوای آموزشی و تولید محتوای آموزشی را نیز
دستخوش تغییرات کرده است و می‌کند.

رواج سخت‌افزار و ابزار الکترونیکی در امر آموزش،
بستری برای تولید محتوای درسی فراهم کرده و رویکردی
را با عنوان محتوای الکترونیک موجب شده است.
قابلیت‌های محتوای الکترونیکی و امکانات فراوان آن
موجب می‌شود به راحتی موضوع و مطلب مورد نظر انتقال
یابد یا توسط فراگیرنده کشف شود و سریع‌تر به اهداف
آموزشی دست یابد.

معلم، کدنویس، دانش‌آموز، انیمیتور، سخت‌افزار و
نرم‌افزار، ارکان اصلی تولید محتوای الکترونیکی هستند. با
حضور پررنگ و مستمر و هماهنگی این گروه می‌توان به
تولید محتوای آموزشی مناسب و درخور پرداخت.

داستانی نه تازه کرد به کار

رشته‌ای بست و رشته‌ای بگشود

حکایت ششم ابتدایی و ادامه ماجرا در دوره راهنمایی

فاطمه رضایی

«این بچه ابتدایی ماست. ما با دانش‌آموزان پانزده یا بیست سال پیش سروکار نداریم. معلم، کتاب و نحوه آموزش باید متناسب با توانایی‌ها و روحیه و دانش فرزندان امروز تغییر کند. من سال‌هاست حرفه‌وفن تدریس می‌کنم. کتاب کار و فناوری بچه‌های ششم ابتدایی را دیده‌ام. مهارت‌های خوبی را آموزش می‌دهد. امیدوارم به همین نسبت کتاب‌های دوره اول متوسطه سال تحصیلی ۹۲-۹۳ تغییر کند.» این‌ها سخنان خانم اسماعیلی، دبیر حرفه‌وفن بود که از تغییرات جدید استقبال می‌کند؛ به خصوص اینکه دخترش در یکی از مدارس خوب و خاص فرهنگیان (در بوشهر)، دانش‌آموز ششم ابتدایی است. با وجود این ایشان اذعان دارند که: «همه مدارس امکانات مدرسه دختر من را ندارند و خیلی از والدین از نبودن کارگاه و وسایل و معلم متخصص در مدرسه‌ها ناراحت‌اند.»

انگشتان ظریف و کودکانه‌اش چنان چابک و ماهرانه روی صفحه گوشی بالا و پایین می‌رفت و گزینه‌ها را یکی پس از دیگری می‌زد که انگار زیر نظر شرکت سازنده دوره تخصصی دیده است. با عتاب پدر که: «گوشی بچه بازی نیست!» با دلخوری آن را تحویل داد، اما همچنان زیر چشمی پدر را می‌پایید. «ا، این رو چطور آوردی؟» پدر متعجب سؤال کرد. کودک ابرویش را در هم کشیده بود و سعی می‌کرد لبخندش را جمع کند، نگاهش را به سمت دیگر چرخاند که «گفتید بچه بازی نیست!» پدر بیست دقیقه‌ای با آزمون و خطا درگیر کشف مسیری بود که او ظرف چند دقیقه رفته بود. دست آخر با لحنی متفاوت که انگار جمله‌ای را که قبلاً گفته به کل فراموش کرده است، دوستانه صدایش کرد که: «بیا برنامه‌ای را که آورده بودی بگو چطور آوردی؟!» و او در حالی که سر به زیر انداخته بود تا برق چشمانش، احساس قدرت و شادمانی‌اش را لو ندهد، فروتنانه مشغول راهنمایی پدر شد.

همه در هر دوره آموزشی به این نتیجه رسیده‌ایم که شرایط، امکانات و شیوه آموزش کنونی جوابگوی فرزندان امروز نیست. انتظار نداریم شوق القمری شود و آموزش و پرورش ناگهان باغ و بوستان موعود شود و ثمری بهشتی دهد. اما تغییر را در حد توان و کشتش امکانات مادی و نیروی انسانی موجود خواهیم. این تغییر هر قدر هم که کارشناسی شده و با مطالعه باشد، قبل از هر چیز به «آگاهی» نیاز دارد؛ آگاهی تک‌تک اعضای خانواده بزرگ آموزش و پرورش.

چرا باید همکاران احساس کنند در آستانه هر تحول، با فضایی مبهم و تاریک مواجه‌اند؛ و باید از دروازه و دالانی به شکل علامت سؤال عبور کنند؛ دست آخر هم ندانند آیا آن طرف این دالان طولانی با تغییر اساسی یا «تحول بنیادینی» روبه‌رو می‌شوند یا نه؟ چه چیز باعث این احساس ناخشنودی و ترس و ایستادگی در مقابل تغییرات هر چند مفید می‌شود؟

لازم است مسئولان و برنامه‌ریزان خوش ذوق، «ساعتی عنان عظمت کشیده دارند و سمع قبول به حرف‌های معلمان کارکشته‌ای که موی در آسیاب (یا به گج تخته!) سفید نکرده‌اند، بدهند.» اگر ساعتی را در کلاس، کنار دانش‌آموزانی که معلمشان سابقه کار آموزشی یا تدریس نداشته است بنشینند نیز خالی از فایده نباشد! آن وقت ممکن است مثل معلمان دوره راهنمایی ما، حقایق نگران‌کننده‌ای را ببینند و مثل آنان بگویند: «تو مو می‌بینی و ما پیچش مو!»

آیا برای هر تحولی، زمینه و بستر، امکانات و تجهیزاتی از پیش نباید فراهم شود؟ صحبت فقط از نبودن آزمایشگاه و کارگاه در مدرسه نیست، نبودن امکانات و رایانه و... هم مشکل نیست. اینکه مدرسه به خاطر نداشتن کلاس خالی برای پایه ششم، کتابخانه را تعطیل و تبدیل به کلاس کند هم چیزی نیست! کادر دفتری هم می‌توانند مثل خیلی از مدارس در کانکس بنشینند تا دفتر مدرسه، کلاس ششم شود. آن هم مهم نیست! اینکه در یک فراخوان از همه نیروهای مازاد و قرارداد کارمین، از دفتردار و معاون مدرسه تا ماشین‌نویس اداره خواسته شده بیایند و معلم پایه ششم شوند، این یکی دیگر جای حرف دارد! معلمان راهنمایی که از نزدیک با ماجرا در تماس‌اند، مثل خانم مؤیدی معلم عربی و قرآن، که از همکار هم‌رشته‌اش - که به خاطر برنامه جدید و مازاد شدن در راهنمایی، معلم پایه ششم شده است - شنیده‌اند که: «علوم و ریاضی در تخصص من نیست، دوره آموزشی هم کمکی نکرده است. ما که در کار

خود خبره بوده‌ایم، امروز جلوی بچه‌ها کم می‌آوریم! بچه‌ها هم ضرر می‌کنند.» و حکایاتی مثل این، سؤالی در ذهن معلمان راهنمایی امروز می‌نشانند که:

- ما سال آینده با چه دانش‌آموزی (از نظر سواد و دانش پایه) روبه‌رو هستیم؟

- کتاب سال آینده چگونه است؟ آیا کتاب حداقل چند ماه پیش از آغاز سال تحصیلی به دست ما می‌رسد یا مثل معلمان پایه شش در طول دوره هم فقط جزوه در دست داریم؟

- آیا اصلاً کلاس و دوره‌ای برای ما خواهند گذاشت؟ این پرسش‌ها، معمول، طبیعی و قابل انتظار است، اما درد دلی صمیمانه‌تر با همکاران، ما را از «نمی‌دانم‌ها» و «چگونه‌ها»یی که از درونشان سر به اعتراض برمی‌دارد بیشتر آگاه می‌کند. از آنجا که هر کدام با خانواده بزرگ فرهنگی خود در دوره‌های تحصیلی و استان‌های گوناگون در ارتباط هستند، هر دهان گویا، از چندین گنجینه دل آگاهمان می‌کند. با تعدادی از معلمان در مراکز سه استان حرف زدیم، انگار به مهمانی حداقل پنج و شش شهرستان کشور رفته‌ایم.

در پژوهش‌سرای دانش‌آموزی ناحیه ۲ شهر کرد، ساعتی مهمان آقای گنجی، مسئول پژوهش‌سرا، بودیم. این مرکز علاوه بر برگزاری کلاس‌های آموزشی، برنامه‌های متنوعی را برای تقویت بنیه درسی و هدایت تحصیلی دانش‌آموزان به‌خصوص در دوره راهنمایی، ترتیب داده است. با وجود این، آقای گنجی می‌گفت:

دوره راهنمایی سال‌هاست که ضعف دارد و معلمان راهنمایی سال‌هاست مورد کم‌لطفی و بی‌توجهی قرار گرفته‌اند، طوری که همه سعی کرده‌اند از دوره راهنمایی برونند... سال‌های سال در راهنمایی تراکم دانش‌آموز داشتیم و مسئولان به دنبال ساختمان و معلم بودند. امروز که دانش‌آموزان کم شده‌اند، زمان آن است که روی کیفیت آموزش سرمایه‌گذاری کنند.

اما طرح جدید! ان شاء الله که به اندازه کافی کارشناسی شده است... خیلی عجیب بود. سال‌ها درباره ضعف زبان انگلیسی بچه‌ها بحث بود و فکر اینکه بچه‌ها یادگیری زبان را از سن پایین‌تر شروع کنند. وقتی دیدم در برنامه ششم ابتدایی زبان حذف شده است، علت آن را از مسئولان دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی سؤال کردم، گفتند: «چون معلم ابتدایی نمی‌تواند زبان درس بدهد!» آیا راهش حذف کردن آن است؟ الان چه نیروهایی در ششم مشغول تدریس‌اند؟

کنیم، لازم است این کتاب قبل از شروع سال تحصیلی در دستمان باشد و دوره آموزشی لازم را بگذرانیم... اما اینکه ششمی‌ها با بچه‌های ریزجثه کلاس اولی از مدرسه بیرون می‌آیند، شکل و ظاهر جالبی ندارد!

خانم منبری، مشاور مدرسه، درباره این شکل و ظاهر غریب برای ما قدری بیشتر توضیح داد: «من با وجود آنکه بچه کلاس اولی‌ام را در مدرسه‌ای خاص (نمونه) گذاشته‌ام، نگران حضور ششمی‌ها در مدرسه‌ام، ششمی‌ها غیر از جثه بزرگشان، به خاطر شرایط سنی، در حال و هوا و عالمی هستند که بچه‌های شش ساله نیستند. چیزهایی می‌دانند که این‌ها نمی‌دانند. من مشاور چیزهایی از مسائل اخلاقی دیده و شنیده‌ام و می‌دانم که نگرانم می‌کنند... اگر اذیت شوند باید چه کنیم؟ در لرستان مدارس ابتدایی را به خاطر همین مسائل نگران کننده، دو گروه کرده‌اند. مدرسی فقط اول تا سوم دارند و مدرسه‌هایی چهارم تا ششم».

و این در حالی است که یکی از اهداف برنامه نوین و شش ساله شدن دوره ابتدایی، متوجه مسائل روان‌شناسی و تربیتی است. اما آنچه که در سمت خود (مشاور) در مدرسه راهنمایی، خانم منبری را آزرده می‌کرد، این بود که: «درباره این طرح جدید دو بار برایمان جلسه گذاشته‌اند. بندهای مختلف از دفترچه مستندات تحول بنیادین را توضیح دادند. جلسات پرجمعیت بود و فقط کلیات را گفتند؛ خیلی کلی. جلسه تمام می‌شد، ما می‌ماندیم و سؤال‌هایمان! ما نمی‌توانیم جوابگوی سؤال‌های والدین باشیم که به ما مراجعه می‌کنند و نگران سال آینده

بچه‌هایشان هستند...»

در دفترچه مستندات آمده است که از اهداف این طرح، «تطبیق بچه‌های دو سه زبانه است». مگر برای این هدف پایه ششم با پنجم چه فرقی می‌کند؟ در این یک سال چه اتفاقی قرار است بیفتد؟

خانم مؤیدی، دبیر عربی و قرآن هم که مانند مشاور مدرسه نگران مسائل اخلاقی بچه‌هاست، گفت: با توجه به اهداف دوره راهنمایی و سن بلوغ دختران که در اجتماع با آن مواجه‌اند (اینترنت، فیس‌بوک و...) ترجیح می‌دادم که از سن پایین‌تر با بچه‌ها کار می‌کردیم. حالا بچه‌ها یک سال بزرگ‌تر و شکل یافته‌تر به دوره راهنمایی می‌آیند.

اما آنچه بیش از همه، در مدارس ابتدایی و راهنمایی، نقل و گفت‌وگو دارد، محتوای کتاب ریاضی است. خانم مهمنیاپور، از معلمان باتجربه و قدر این میدان، راهنمای

آقای فتاحی (نماینده مجلات رشد شهر کرد): مدارسی که به بخش نامه‌های وزارت خانه توجه نکرده‌اند و با استفاده از معلمان مجرب راهنمایی و متوسطه، پایه ششم را چند معلمی کرده‌اند، حتماً نتیجه بهتری می‌گیرند، مثل مدارسی در استان خراسان. خیلی از معلمان می‌گویند کتاب کار و فناوری را نمی‌توانیم آموزش دهیم. در مدارس چند پایه در روستاها مشکلات بسیار بیشتر شده است.

از آنجا که بیشتر نگرانی‌ها و تنش‌های معلمان دوره راهنمایی، انعکاس و پس‌لرزه‌های ششم ابتدایی بود، به سراغ یکی از معلمان پایه ششم در تهران در مجتمع آموزشی نابینایان دخترانه نرجس رفتیم. خانم فکری هم چاره اساسی را در توانمندسازی همکاران می‌دید: «در دوره‌ای که برایمان گذاشته بودند و می‌دیدم که خیلی از همکاران در مباحث اصلی ریاضی مشکل دارند. حضور معلم متخصص در هر درس واجب است. حتی ورزش درسی تخصصی است و مربی خاص می‌خواهد. بسیاری از همکاران ساعت ورزش را هم به درس‌های دیگر می‌دهند و می‌گویند نمی‌توانیم در ساعت ورزش مراقب سلامتی بچه‌ها باشیم! از طرف دیگر،

مگر یکی از اهداف تربیتی کودکان رشد «جامعه‌پذیری» در آن‌ها نیست؟ باید به تدریج و پایه به پایه با معلمان بیشتری ارتباط داشته باشند. دانش‌آموزان ششم ابتدایی که سال گذشته هم با همان آموزگار کار کرده‌اند، دو سال فقط یک معلم را می‌بینند و فکر می‌کنم شروع دوره راهنمایی برای آن‌ها سخت‌تر خواهد بود.

حجم کتاب، زیاد و ساعت درسی هم کم شده، که این خود فشار مضاعفی بر معلم و ضرر دیگری برای بچه‌هاست. در ساحل گرم خلیج فارس باز به دیدار معلمان راهنمایی رفتیم؛ به مدرسه راهنمایی دخترانه شاهد «سهام خیام» در بوشهر. اخبار و حکایت‌های نه چندان خوش شش ابتدایی، نه تنها از بوشهر و شهرهای اطراف، که از استان‌های دیگر، توانسته بود این مدرسه موفق را با کادر آموزشی قدرتمندی که دارد، قدری بلرزاند.

معلم ادبیات مدرسه که قدری خوش‌بین‌تر بود و به خصوص علاقه‌مند به تغییر محتوای کتاب‌های فارسی می‌گفت: هفده سال است که پایه اول تدریس می‌کنم. وقتی کتاب‌های فارسی دوره ابتدایی تغییر کرد، نیاز بود که حتماً ادبیات راهنمایی هم با قدرت و معلومات جدید بچه‌ها تغییر کند. اگر سال آینده باید کتاب جدیدی را تدریس

انتظار نداریم شق القمری شود و آموزش و پرورش ناگهان باغ و بوستان موعود شود و ثمری بهشتی دهد

همکارانش در پایه ششم شده است: «دانش‌آموزانم ابتدا یادداشت‌هایی از اقوام (خاله، زن دایی و...) می‌آوردند که ریاضی ششم را تدریس می‌کنند و اشکالاتی داشتند. بعد از این، دیگر تماس‌ها حضوری شد. من پی‌دی‌اف کتاب ششم را دارم. از کتاب سال اول راهنمایی پارسال سنگین‌تر است؛ به خصوص اینکه همکاران ششم ابتدایی من خودشان در مباحثی مثل انتقال و مختصات مشکل دارند. همکاران می‌توانند آن عهده آن برآیند، اما یک دوره کوتاه آموزش، آن هم بدون کتاب، کفایت نمی‌کند. روش آموزش هم تغییر کرده است. درس‌های ما تخصصی است. ممکن است من با همه قدرتی که در ریاضی دارم، نتوانم علوم تدریس کنم. از طرف دیگر، بچه‌ها حافظه قدیمشان با درسی که می‌گیرند تنظیم نیست. مثلاً قبل از مختصات باید در زمینه‌هایی مثل جمع اعداد صحیح توانایی لازم را به دست آورده باشند. این‌ها به تمرین، تکرار و فرصت برای یادگیری نیاز دارند که ساعت ابتدایی هم کم شده است.

فکر نمی‌کنم این طرح، یک «تحول اساسی» در آموزش و پرورش باشد. یک سال از یک دوره کم شده و به دوره‌ای دیگر اضافه. حالا چرا باید بعد از پنجم ششم بیاید؟ هنوز فلسفه اضافه شدن ششم برای من معلم مشخص نیست. شاید «من» توجیه نشده‌ام!

جمله آخر خانم مهینیان پور را بارها از اکثر همکاران و اغلب والدین شنیده‌ایم.

عباراتی مثل اینکه: فلسفه این کم و زیاد شدن‌ها چیست؟ قرار است چه اتفاقی بیفتد؟ در دوره پیش‌دانشگاهی چه اتفاقی افتاد که حالا با حذف آن، سر جایش برگردد و درست شود؟ در نظام جدید چه اتفاقی افتاد که حالا اگر به چند دهه قبل برگردیم و شش ابتدایی برگردد، همه چیز درست می‌شود و سر جایش قرار می‌گیرد؟ لغت «تحول بنیادین» یعنی قرار است همه چیز از ریشه درست شود. اما بگویید «چی» قرار است درست شود؟ اول این را مشخص کنیم، بعد به سراغ مسائل اجرایی برویم. این آن دالان سؤال و ابهامی است که در آغاز از آن حرف می‌زدیم.

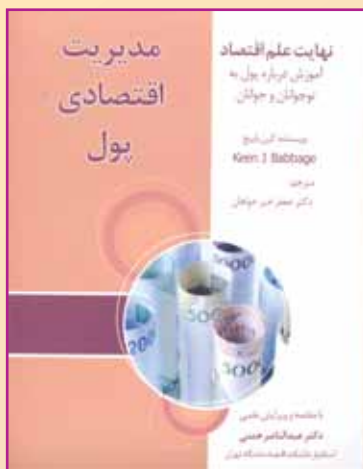
مدت زمانی که کنار معلمان مدرسه راهنمایی پسرانه «مصلحیان» در بوشهر بودیم، زیاد نبود، اما به شنیدن سال‌ها درد دل می‌مانست. آقای طاهری، مربی پرورشی مدرسه، که دخترش امسال محصل ششم ابتدایی است، این تحولات را بیشتر از آنکه بنیادین باشد، ظاهری می‌دانست:

اگر قرار است بچه‌ها با نگاه و فکری جدید وارد دوره راهنمایی شوند، باید در پایه ششم چگونه اندیشیدن و تحقیق را یاد بگیرند. باید نگاه به تحقیق و تفکر و اندیشه تغییر کند. در پنج سال ابتدایی حرفی از پژوهش نیست، ناگهان سال ششم کتاب پر می‌شود از تکلیف پژوهشی! منابع تحقیق کتابخانه‌ای که در دسترس بچه‌هاست، کیفیت لازم را ندارد و وابسته به مطالب اینترنت می‌شوند. مطلبی را پیدا می‌کنند (خودشان یا والدین یا خدمات رایانه‌ای محل!) و بدون مطالعه به معلم تحویل می‌دهند. این روش تحقیق نیست، ضعف آموزش و پرورش است! بچه من در کار با رایانه از معلمش واردتر است. آموزش و پرورش شالوده فکری جامعه است. ما هنوز داریم با دانش آموز با همان روشی کار می‌کنیم که با ما کار می‌کردند. ظاهر کار عوض شده، حقیقت و کیفیت همان است. غیر از اینکه یک سال بیشتر نگه داشتن بچه در دبستان و تک معلمی بودن او، ذهنیت ابتدایی بودن را بر او حاکم می‌کند.

آقای مرادی، دبیر ریاضی، با وجود آنکه از این تغییر و تحولات استقبال می‌کرد، باز معتقد بود این تحولات باید بیشتر در کیفیت کار باشد: از اینکه بچه‌ها سال آینده یک سال بزرگ‌تر و احتمالاً با معلومات بیشتر به راهنمایی می‌آیند، خوش‌حالم. کتاب ششم را دیده‌ام. از نظر کیفی و کمی تغییر کرده است، اما مهم این است که بچه‌ها چقدر ریاضی را کاربردی بلد هستند. دیپلمه ریاضی با نمره خوب اگر نتواند قناسی یک زمین را در بیاورد، فایده ندارد! ما فقط داریم محفوظاتمان را زیاد می‌کنیم. چه من معلم، چه دانش‌آموز.

سنگین کردن مطالب کتاب بدون درک چه فایده دارد؟ تعداد زیادی دانش‌آموز را با روش تدریس و ابزار سنتی در کلاس نگه می‌داریم و مواظب هستیم که از کلاس و مدرسه خارج نشوند... این کلاس برای بچه‌ها جالب نیست. بچه‌ها در زبان انگلیسی و دانش رایانه از ما جلوترند و آموزشگاه‌ها در جذب دانش‌آموزان موفق‌تر از آموزش و پرورش! باید برای توانمندسازی معلمان، تجهیز کلاس‌ها و هوشمند کردن مدارس سرمایه‌گذاری کرد و نیرو گذاشت.

از همکاری همه معلمان به خصوص نمایندگان مجلات رشد در شهرکرد و بوشهر، آقایان فتاحی و افشارپور بسیار سپاس‌گزارم.

- مدیریت اقتصادی پول (نهایت علم اقتصاد)
- مؤلف: کین بابیج
- مترجم: دکتر جعفر خیرخواهان
- ناشر: مؤسسه کتاب مهربان نشر
- ۰۲۱-۶۶۹۷۳۱۷۵-۶

مدیریت پولی در اقتصاد مقاومتی

کتاب مدیریت اقتصادی پول با عنوان فرعی نهایت علم اقتصاد، آموزش درباره پول به نوجوانان و جوانان، نوشته کین بابیج^۱ در سال ۲۰۰۶ تألیف شد و در سال ۲۰۰۷ گروه انتشاراتی رومن و لیتل فیلد^۲ آن را منتشر کرد. نویسنده این کتاب بیش از ۲۵ سال در مدارس آمریکایی تجربه تدریس داشته است و مدرک دکترای اقتصاد دارد.

از نظر نویسنده، مدیریت پول و پس انداز، قبل از آنکه موضوعی اقتصادی باشد، مقوله‌ای فرهنگی است. به همین دلیل و به عنوان معلم، معتقد است که باید ارزش‌های از دست رفته جامعه مدرن آمریکایی در حوزه مصرف و پس انداز را از طریق آموزش‌های درست به نسل جوان کشور و کودکان و نوجوانان، به جامعه بازگرداند و این تنها راه حل رهایی از بحران مالی است. به این منظور، در این کتاب با استفاده از مجموعه داستان‌هایی جذاب در مورد راه اندازی کسب و کارهای کوچک و تجربه‌های شخصی دانش آموزان، به معلمان و والدین می‌آموزد چگونه فرزندان خود را در مورد نحوه مدیریت بخش پولی زندگی آموزش دهند.

دکتر جعفر خیرخواهان، این کتاب را با مقدمه و ویرایش علمی دکتر عبدالناصر همتی، ترجمه و بانک سینا آن را در مهر ماه سال ۹۱ با تیراژ ۲۰۰۰ نسخه منتشر کرده است.

این کتاب می‌تواند تصویری از اقتصاد مقاومتی را به عنوان راه حل برون رفت از مشکلات جاری کشور، به خواننده خود، یعنی افرادی که نقش تعلیم و تربیت را بر عهده دارند، نشان دهد. مطالعه این کتاب می‌تواند روحیه دلیرانه، مولد و مسئولانه افراد را به عنوان طلیعه تولید در آنان تقویت و ارزش‌هایی مثل صرفه‌جویی، پس انداز، کنترل خواسته‌ها و... را در جامعه زنده کند. همچنین، باورهای غلطی مثل اعتیاد به داشتن بدهی، اسراف، خریدهای اعتباری لجام گسیخته و... را که گریبان افراد جامعه را گرفته و دولت‌ها را به کسری بودجه عادت داده است، اصلاح کند.

وجود داستان‌های کوتاه و جذاب درباره رفتارهای اقتصادی افراد، توصیه‌هایی به والدین و معلمان، شیوه‌های مطلوب تدریس و... همراه با ترجمه روان و مطلوب کتاب، از جمله ویژگی‌هایی است که خواننده را به خود جلب خواهد کرد.

پی‌نوشت

1. Keen J. Babbage
2. Rowman & Littlefield publishers

آهنگری که روحش را وقف خدا کرده بود!

آهنگری پس از گذراندن دوران پرشور و شور جوانی، تصمیم گرفت روحش را وقف خدا کند. سال‌ها با علاقه کار و به دیگران نیکی کرد، اما با تمام پرهیزگاری، اوضاع زندگی‌اش درست به نظر نمی‌آمد. حتی مشکلاتش مدام بیشتر می‌شد.

یک روز عصر، یکی از دوستانش که به دیدنش آمده بود، وقتی از وضعیت دشوار او مطلع شد، به او گفت: واقعاً که عجب! درست بعد از اینکه تصمیم گرفته‌ای مرد خداترسی بشوی، زندگی‌ات بدتر شده است، نمی‌خواهم ایمانت را ضعیف کنم، اما چرا با وجود تمام رنج‌هایی که در مسیر معنوی به خود داده‌ای، زندگی‌ات بهتر نشده است؟!

آهنگر مکث کرد. او بلافاصله پاسخ نداد. و سرانجام هم در سکوت، پاسخ را یافت.

این پاسخ آهنگر بود:

«در این کارگاه، فولاد خام برایم می‌آورند تا از آن شمشیر بسازم. می‌دانی چطور این کار را می‌کنم؟ اول تکه فولاد را با آتشی به اندازه آتش جهنم حرارت می‌دهم تا سرخ شود. بعد با بی‌رحمی، سنگین‌ترین پتک را برمی‌دارم و پشت سر هم به آن ضربه می‌زنم تا فولاد شکلی را بگیرد که می‌خواهم. بعد آن را در تشت آب سرد فرو می‌کنم و تمام این کارگاه را بخار آب فرامی‌گیرد. فولاد به خاطر این تغییر ناگهانی دما ناله می‌کند و رنج می‌برد. باید این کار را آن قدر تکرار کنم تا به شمشیر مورد نظرم دست یابم. یک بار کافی نیست.»

مدتی سکوت کرد و سپس ادامه داد: «گاهی فولادی که به دستم می‌رسد نمی‌تواند تاب این عملیات را بیاورد. حرارت، ضربات پتک و آب سرد، تمامش را ترک می‌اندازد. می‌دانم که این فولاد هرگز تیغه شمشیر مناسبی در نخواهد آمد. آن وقت است که آن را به میان انبوه زباله‌های کارگاه می‌اندازم.»

باز مکث کرد و بعد ادامه داد:

«می‌دانم که در آتش رنج فرو می‌روم. سختی ضربات پتکی را که زندگی بر من وارد کرده است پذیرفته‌ام و گاهی به شدت احساس سرما می‌کنم. انگار فولادی باشم که از آبدیده شدن رنج می‌برد. اما تنها دعایی که به درگاه خداوند دارم این است:

خدای من، از آنچه برای من خواسته‌ای صرف‌نظر نکن تا شکلی را که می‌خواهی به خود بگیرم. به هر روشی که می‌پسندی ادامه بده. هر مدت که لازم است، ادامه بده، اما هرگز، هرگز مرا به میان کوه زباله‌های فولادهای بی‌فایده پرتاب نکن.»

با مجله‌های رشد آشنا شوید

مجله‌های رشد توسط دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وابسته به وزارت آموزش و پرورش تهیه و منتشر می‌شوند:

مجله‌های دانش‌آموزی

(به صورت ماهنامه و هشت شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شوند):

- رشد کودک** (برای دانش‌آموزان آمادگی و پایه اول دوره دبستان)
- رشد خردآموز** (برای دانش‌آموزان پایه‌های دوم و سوم دوره دبستان)
- رشد دانش‌آموز** (برای دانش‌آموزان پایه‌های چهارم، پنجم و ششم دوره دبستان)
- رشد نوجوان** (برای دانش‌آموزان دوره راهنمایی تحصیلی)
- رشد جوان** (برای دانش‌آموزان دوره متوسطه و پیش‌دانشگاهی)

مجله‌های بزرگسال عمومی

(به صورت ماه نامه و هشت شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شوند):

- رشد آموزش ابتدایی ♦ رشد آموزش راهنمایی تحصیلی ♦ رشد تکنولوژی آموزشی ♦ رشد مدرسه فردا ♦ رشد مدیریت مدرسه ♦ رشد معلم

مجله‌های بزرگسال و دانش‌آموزی تخصصی

(به صورت فصلنامه و چهار شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شوند):

- رشد برهان راهنمایی (مجله ریاضی برای دانش‌آموزان دوره راهنمایی تحصیلی) ♦ رشد برهان متوسطه (مجله ریاضی برای دانش‌آموزان دوره متوسطه) ♦ رشد آموزش قرآن ♦ رشد آموزش معارف اسلامی ♦ رشد آموزش زبان و ادب فارسی ♦ رشد آموزش هنر ♦ رشد آموزش مشاور مدرسه ♦ رشد آموزش تربیت بدنی ♦ رشد آموزش علوم اجتماعی ♦ رشد آموزش تاریخ ♦ رشد آموزش جغرافیا ♦ رشد آموزش زبان ♦ رشد آموزش ریاضی ♦ رشد آموزش فیزیک ♦ رشد آموزش شیمی ♦ رشد آموزش زیست‌شناسی ♦ رشد آموزش زمین‌شناسی ♦ رشد آموزش فنی و حرفه‌ای ♦ رشد آموزش پیش‌دستانی

مجله‌های رشد عمومی و تخصصی، برای معلمان، مدیران، مربیان، مشاوران و کارکنان اجرایی مدارس، دانش‌جویان مراکز تربیت معلم و رشته‌های دبیری دانشگاه‌ها و کارشناسان تعلیم و تربیت تهیه و منتشر می‌شوند.

♦ نشانی: تهران، خیابان ایرانشهر شمالی، ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش، پلاک ۲۶۶، دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی.

♦ تلفن و نمابر: ۰۲۱ - ۸۸۳۰۱۴۷۸

قضاوت

محمدرضا حشمتی

یکی از عواملی که باعث می‌شود ما در ایستگاه خطرناک «قضاوت» توقف طولانی داشته باشیم «قدرت» است. همین قدرت ساده! قدرت والدینی، قدرت همسری، قدرت مدیریتی و قدرت معلمی. قدرت می‌تواند مانع بزرگی در هر نوع رابطه‌ای باشد؛ البته اگر درست استفاده نشود که متأسفانه اغلب اوقات هم چنین است.

قبل از اینکه بخواهی در مورد شخصی و زندگی او قضاوت کنی، مدتی کفش‌های او را بپوش و در راه او قدم بزن، از خیابان‌ها، گذرگاه‌ها و کوچه پس کوچه‌هایی گذر کن که او گذشته، اضطراب‌ها، نگرانی‌ها، دغدغه‌های او را لمس کن و اشک‌هایی را بریز که او ریخته، دردها و خوشی‌های او را تجربه کن، ایامی را بگذران که او گذرانده، روی سنگ‌هایی بلغز که او لغزیده، و دوباره و دوباره برپاخیز و مجدداً در همان راه سخت قدم بزن، همان‌طور که او...

بعد از آن می‌توانی درباره‌ی او قضاوت کنی؛ هر چند بهتر است پس از طی این مسیر، باز هم تأمل کنی که آیا مجاز به قضاوت هستی یا هنوز هم زود است.

برگ اشتراک مجله‌های رشد

نحوه اشتراک:

شما می‌توانید پس از واریز مبلغ اشتراک به شماره حساب ۳۹۶۶۲۰۰۰ بانک تجارت، شعبه سهراب آزمایش کد ۳۹۵، در وجه شرکت افست از دو روش زیر، مشترک مجله شوید:

۱. مراجعه به وبگاه مجلات رشد؛ نشانی: www.roshdmag.ir و تکمیل برگه اشتراک به همراه ثبت مشخصات فیش واریزی.
۲. ارسال اصل فیش بانکی به همراه برگ تکمیل شده اشتراک با پست سفارشی (کپی فیش را نزد خود نگه‌دارید).

♦ نام مجلات در خواستی:

.....

♦ نام و نام خانوادگی:

.....

♦ تاریخ تولد:

.....

♦ تلفن:

.....

♦ نشانی کامل پستی:

.....

♦ استان:

.....

♦ شهرستان:

.....

♦ شماره فیش:

.....

♦ پلاک:

.....

♦ در صورتی که قبلاً مشترک مجله بوده‌اید، شماره اشتراک خود را ذکر کنید:

.....

امضا:

♦ نشانی: تهران، صندوق پستی امور مشترکین: ۱۶۵۹۵/۱۱۱

♦ وبگاه مجلات رشد: www.roshdmag.ir

♦ اشتراک مجله: ۰۲۱-۷۷۳۳۶۵۶/۷۷۳۳۵۱۱۰/۷۷۳۳۹۷۱۳-۱۴

♦ هزینه اشتراک یکساله مجلات عمومی (هشت شماره): ۱۲۰۰۰۰ ریال

♦ هزینه اشتراک یکساله مجلات تخصصی (چهار شماره): ۸۰۰۰۰ ریال